I
17856
—

UNEA DUNAREI

DISCURSURI

ROSTITE IN

SIEDINTIELE CAMEREI DEPUTATILOR

DIN

1 și 2 MAIŬ 1882

de

M. KOGĂLNICEANU

deputat colegiului IV de Mehedinți

BUCURESCI

TIPOGRAFIA STATULUĬ

1882

www.dacoromanica.ro

CESTIUNEA DUNAREI

DISCURSURI

ROSTITE IN

SIEDINTIELE CAMEREI DEPUTATILOR

DIN

1 şi 2 MAIŬ 1882

de

M. KOGALNICEANU

deputat colegiului IV de Mehedinţi

BUCURESCI

TIPOGRAFIA STATULUĬ

1882

www.dacoromanica.ro

CESTIUNEA DUNAREI

ŞEDINŢA DE LA 1 MAIU 1882

D. M. Kogălniceanu. D-lor deputaţi, óra resoluţiunilor virile, óra otărîrilor barbătescĭ a sosit....

Vocĭ. Bravo !

D. M. Kogălniceanu. La acéstă tribună s'a proclamat unirea principatelor, la acéstă tribună s'a făcut o Românie; la acéstă tribună s'a proclamat independenţa ţĕreĭ; la acéstă tribună România a încongiurat capul Suveranuluĭ eĭ cu coróna Regală (aplause). Astă-ḑi se atinge de a sci, dacă tóte aceste voturĭ însemnéză ceva, dacă ele sunt adevĕrurĭ, dacă avem consciinţă de ce am făcut, de ce suntem: adică o naţiune de sine stătătóre, un Stat liber şi independent, un Regat ca tóte Regatele Europene, fiind în drept de a cere şi de a face, ca şi la noĭ să se respecte ceea ce se respectă aiurea, adică suveranitatea nóstră plină şi întrégă (aplause prelungite).

www.dacoromanica.ro

D-lor, 'mĭ-a fost dat să iaŭ şi eŭ parte la genesa acesteĭ cestiunĭ spinóse ce se numesce cestiunea Dunăreĭ. Opiniunea mea am rostit'o destul de tare; opiniunea mea este otărîtă despre ceea ce am făcut bine şi ceea ce am făcut rĕŭ în acéstă cestiune. Astă-ḑĭ însă nu vine aci omul fost ministru în cabinetul D-luĭ Brătianu, nicĭ fostul ministru representante al ţereĭ la Paris, ci vine d'inaintea D-vóstră simplul deputat Kogălniceanu, simplul Român, să vorbéscă împreună cu alţĭ Românĭ, cu D-vóstră (aplause).

Aşa dar, vĕ declar că nu viŭ aci, nicĭ ca să cer ministeruluĭ să'mĭ presinte documentele diplomatice în acéstă cestiune, şi numaĭ atunci să 'mĭ rostesc opiniunea; nicĭ nu viŭ să daŭ vot de blam ministeruluĭ cu încercare ca să'l restorn; dar nicĭ nu viŭ să'ĭ daŭ vot de încredere, cum s'a fost propus în cea-altă Cameră! Viŭ numaĭ, ca, împreună cu miniştriĭ, ca împreună cu D-vóstră, să ne scăpăm ţéra (aplause).

Am avut onóre, în şedinţele din urmă, să vĕ spun că cestiunea Dunăreĭ, întocmaĭ ca şi dogma nóstră religiósă, este o unitate şi o trinitate; tot-o-dată unitate şi împărţită în treĭ hypostasurĭ, adică spargerea Porţilor-de-Fer, actul adiţional regulând condiţiunile funcţionăreĭ comisiuneĭ Europene, pe care l'am şi votat, şi cestiunea cea mare ce

www.dacoromanica.ro

este astădĭ la ordinea ḑileĭ, şi care este însăşĭ cestiunea Dunăreĭ, adică reglementarea navigaţiuneĭ Dunăreĭ d'intre Porţile-de-Fer şi Galaţĭ.

Porţile-de-Fer maĭ curênd saŭ maĭ târḑiŭ aŭ să se spargă.

Comisiunea Europeană trăesce, şi doresc să trăéscă încă mulţĭ anĭ; la gurile Dunăreĭ, ea represintă un interes European, şi ca ast-fel doresc ca România să continue a fi alipită de acest interes european, pentru ca el să ne sprijine până când vom deveni aşa de tarĭ şi puternicĭ, în cât să putem trăi prin noĭ înşine, ast-fel în cât să nu maĭ avem trebuinţă nicĭ chiar de tutela Europeĭ.

Aţĭ vĕḑut că în cestiunea Porţilorde-Fer nu v'am propus nicĭ o resoluţiune. In privinţa actuluĭ adiţional din început l'am votat, şi 'mĭ-am permis a vĕ îndemna de a'l vota, cu tóte că acest act lovesce în drepturile nóstre suverane; dar nu voiam să ni se imputе că, şi în privinţa atributelor cam usurpătóre ale comisiuneĭ Europene, noĭ ne puneam în stare de rebeliune în contra Europeĭ.

De aceea, cu resignaţiune, am acceptat inspectoriĭ străinĭ în apele nóstre, am acceptat căpitanĭ de porturĭ străinĭ la Sulina, am acceptat percepерĭ de taxe prin casierĭ şi controlorĭ străinĭ, atâtea jicniрĭ ale suveranităţeĭ nóstre; însă le-am primit, nevoind în contra nóstră

www.dacoromanica.ro

să dăm arme în mâna protivnicilor nostri! Insă până aicĭ. In al treilea hipostas al cestiuneĭ Dunăreĭ, în pretenţiunea de a ni se răpi Dunărea, şi acésta în tot parcursul sĕŭ, nu maĭ putem da nimic. Aicĭ ni se lovescŭ într'un mod direct drepturile nóstre de suveranitate, aicĭ trebue să ne opunem, aicĭ trebue să protestăm înaintea Europeĭ că nu maĭ putem da. Trebue ca Europa să se convingă că acolo unde am putut am dat; iar acolo unde nu putem da, avem curagiul, avem datoria să resistăm.

D-lor, sórta celor micĭ este tot-d'auna obiectul poftelor celor marĭ, fie ca individualitate, fie ca colectivitate.

Ce este astă-dĭ acéstă cestiune ce ni se impune? La întêia sa vedere s'ar părea fără însemnătate. In fapt însă ea ameninţă însăşĭ existenţa nóstră ca Stat şi ca naţiune. La întêia vedere, ni se aréta ca comisiunea mixtà n'ar avea alt scop de cât, în deafară de politică, de a regula afacerile de navigaţiune pe o parte a Dunăreĭ, care este traversată de nisce State tinere, neexperimentate care nu înţelegŭ importanţa cea mare a comerciuluĭ European pe acest fluviŭ, şi care prin urmare nu meritĕ de a'l avea în singura lor stăpânire.

In fapt însă nu este aşa; în fapt acéstă cestiune este însuşĭ lupta cea mare care nu datéză de astă-dĭ, este

www.dacoromanica.ro

lupta între două puteri cari sunt vecine cu noi. Este rivalitatea, este lupta de influenţă între Austria şi Rusia asupra peninsulei balcanice. Acesta este adevĕrul, acésta este genesa cestiunei Dunărei care purcede încă de la tratatul din Paris.

Şi care este datoria nóstră? Datoria nóstră este ca să oprim cel puţin în otarele nóstre acéstă încaĭerare, acéstă luptă de preponderanţă între aceste două puteri; căci numaĭ paralisând acest antagonism noi avem raţiune de a fi, şi putem fi!

Acesta a fost scopul şi acelora cari aŭ voit să ne facă un Stat, să ne dea o raţiune de a fi. Când la congresul de la Paris, şi în următórele alcătuiri Europene, s'aŭ proiectat şi sevârşit înfiinţarea României independente, marea cugetare a fost ca să trăim prin însuşi noi, ca să menţinem pacea la porţile Orientuluĭ, în deafară de orĭ-ce influenţă esclusivă; căci, nu uitaţi, în ḑiua când vom voi noi să ne aruncăm fie în braţele Austrieĭ, fie în ale Rusieĭ, noi atuncĭ nu vom maĭ avea raţiune de a fi, şi vom păţi ce şi alte State şi regate aŭ păţit!

D-lor, când aţi refusat să daţi de bună voiă Besarabia, aţi făcut acest refus numaĭ şi numaĭ pentru că acel petic de pământ era din patria nóstră şi ne era prin urmare scump, şi ne era

www.dacoromanica.ro

cu durere să'l dăm? Eŭ cred că era ceva şi maĭ mult; am refusat pentru că acel petic de pământ represinţa garanţia libereĭ navigaţiunĭ a Dunareĭ şi înlătura influenţa preponderantă a Rusieĭ asupra mareluĭ nostru fluviŭ.

Puterile, prin tratatul de la Paris în anul 1856, ne-aŭ redat acea bucăţică de pământ, nu ca o reparaţiune a strâmbătăţeĭ din 1812, când ni s'aŭ luat Basarabia; nu ni s'a dat pentru ochiĭ nostri ceĭ frumoşĭ, ci pentru ca să se garanteze maĭ bine libertatea navigaţiuneĭ pe Dunăre, ca acésta să se pună sub scutul întregeĭ Europĭ.

Aşa, vĕ aduceţĭ aminte că la întâiele preliminare pentru precurmarea resbeluluĭ Crimeii, Austria propunea ca să ni se redea jumĕtate din Basarabia, începênd de la Hotin şi până la Marea-Négră.

Rusia întâmpină ţicênd Europeĭ: voiţĭ să ne luaţĭ Basarabia ca cestiune de drept? Inţeleg atuncĭ să ne-o luaţĭ tótă, cum a fost maĭ înainte, ca parte a Moldoveĭ! Póte că nu ar fi fost drept să i-o luăm; dar atuncĭ nicĭ altul n'a trebuit să'ĭ ia înainte de noĭ o altă parte. Dar vĕd că nu puneţĭ înainte cestiunea de drept. Cereţĭ numaĭ să vĕ dăm o parte de pământ ca o garanţie pentru libertatea Dunăreĭ. Primim, însă atuncĭ să vĕ dăm numaĭ acea bucată de pământ care este alipită dealungul gurelor Dunăreĭ. In acest simţ, dar, Europa a tras

www.dacoromanica.ro

noua linie, luând din Basarabia ruséscă şi alipind de România o fâşie de pământ, începênd de la Cotul-Moreĭ şi mergênd până la Alibeĭ!

Tot în asemenea ideie, aceia de a zădărnici influenţa Rusieĭ, de a se evita o ciocnire la Dunăre între ambele State, s'a hotărît înfiinţarea comisiuneĭ europene dunărene; proclamându-se neutralitatea Măreĭ-Negre, mărginindu-se Rusia d'a avea o flotă de resbel în Marea-Négră, s'a voit a se lipi de sistemul de neutralitate a Măreĭ-Negre, însuşi gurile Dunăreĭ, care se priveaŭ ca făcând parte din navigaţiunea maritimă a măreĭ, ca făcênd parte din însuşĭ Marea-Négră!

In vederea acestuĭ mare scop s'a creat comisiunea europeană, primită de Austria, numaĭ şi numaĭ pentru că contribuĭa a paralisa influenţa preponderentă a Rusieĭ, atât în Marea-Négră, cât şi la Dunăre!

D-lor, eŭ sunt departe d'a arunca cel maĭ mic blam ómenilor de Stat austriacĭ, carĭĭ aŭ întins pretenţiunile lor de dominaţiune asupra Dunăreĭ nóstre.

Fie-care cetăţén al uneĭ ţărĭ, fie-care bărbat public al unuĭ Stat, este dator înainte de tóte a lucra pentru binele patrieĭ sale, pentru mărirea şi sporirea înflorireĭ ţăreĭ séle. Miniştriĭ austro-ungarĭ se silesc a activa propăşirea politică şi economică a Austrieĭ, a'ĭ îndoui

www.dacoromanica.ro

puterile şi influenţa. Pentru acésta ei merită recunoscinţa concetăţenilor lor; şi însuşi noi Românii nu putem să le voim rĕu pentru că 'şi fac datoria de buni austriaci, când ei se silesc a'şi întinde dominaţiunea chiar în detrimentul nostru!

D. G. Sefendache. Nu se admiră o nedreptate.

D. M. Kogălniceanu. Rog pe D. Sefendache să bine-voiască a nu mĕ întrerupe. Aŭ şi noi când am putea n'am face ca şi Austria? Vĕ rog nu mĕ întrerupeţi; nu suntem aicea să tratăm teoria drepturilor popórelor! Daca voiţi a mĕ combate D-vóstră om de talent, puteţi a vorbi la rêndul D-vóstră.

Eĭ bine, ceea ce fac marii bărbaţi de Stat aĭ Austrieĭ, suntem datori şi noi micii bărbaţi de Stat români a face pentru patria nóstră; şi încă noi trebue să punem mai mult zel de cât miniştrii aĭ mareĭ Austriĭ, întocmaĭ cum moşnénul, micul proprietar 'şi apĕră cu maĭ multă energiă palmacul sĕŭ de pământ, de cât 'şi apără marele proprietar o parte din întinsa sa proprietate.

D-lor, Austria de la început a arĕtat motivele politice carĭ a îndemnat'o să facă concesiunea de a primi înfiinţarea comisiuneĭ europeene la gurele Dunăreĭ!

Aceste motive eraŭ ca prin acéstă comisiune escepţională din regimul creat fluviilor marĭ, Europa înlătura preponderenţa esclusivă a Rusieĭ de la gurile

www.dacoromanica.ro

Dunăreĭ, ca o consecinţă a neutralităţeĭ Măreĭ-Negre. Consimţ şi eŭ Statul cel maĭ important dintre statele danubiene, ḑicea guvernul austriac, ca să ne lepădăm în favórea Europeĭ de o parte diu drepturile ce aparţin statelor riverane, spre a ajunge la paralisarea hegemonieĭ Rusieĭ asupra Măreĭ-Negre!

Am aci sub ochĭ o notă fórte importantă a comiteluĭ Beust, ministru de afaceri al Austrieĭ, adresată către comitele Apponyi, ambasadorul austriac la Londra, din 19 Ianuarie 1871, atuncĭ când se trata despre propunerea principeluĭ Gorciakoff, d'a se anula mărginirea impusă Rusieĭ prin tratatul de la Paris, acea de a nu avea flotă de resbel în Marea-Négră, însă tot-d'o-dată şi despre prelungirea comisiuneĭ europene de la gurile Dunăreĭ? Acéstă notă desvoltă pe larg esitaţiuuile Austrieĭ de a se menţine asupra Dunăreĭ un control european. Iata partea cea maĭ importantă a noteĭ:

Cependant, pour faire ressortir la nécessité, que, si une fois la question de la mer Noire est mise en avant par la Russie, il faudra également traiter des questions de la navigation dans leur ensemble, il y a un point de vue plus élévé à placer en tête de toute la discussion, et nous ne devons pas craindre de l'aborder.

Déjà lors des préliminaires de la paix

www.dacoromanica.ro

de 1856, le gouvernement imperial et royal, afin de contribuer pour sa part à atteindre le bût éminent d'un contrôle européen sur les forces navales de la Russie dans la mer Noire, a consenti non sans quelque répugnance à subir pour son compte ce même contrôle européen sur le Danube.

Le gouvernement impérial et royal a fait le sacrifice que ce fleuve — malgré l'inégalité marquante des conditions physiques, commerciales et politiques des pays qui forment ses rives — fût non seulement rangé au nombre des rivières conventionnelles —soumises à un régime uniforme et commun à tous les riverains — mais aussi placé en quelque sorte sous la surveillance des Puissances non-riveraines.

Or, si la dignité d'une grande Puissance est invoquée pour faire cesser, en faveur de la Russie, le contrôle européen sur la mer Noire, il n'est que juste que ce même contrôle vienne à cesser également pour l'Autriche-Hongrie et pour ses co-riverains sur le Danube. etc. etc.

Cum vedeţi, D-lor, la orî-ce ocasiune guvernul austriac voia să se scuture de controlul pe care Europa ’şi-l’a păstrat asupra Dunăreĭ; şi în contra eĭ s’a făcut tratatul de la Londra, care prelungea existenţa comisiuneĭ europene până la anul 1883, şi după tratatul de la Berlin, şi maĭ înainte. Prin acelaşĭ tratat de

www.dacoromanica.ro

la Londra Austria avu grija d'a se face a se prevedea, că stă numaĭ în puterea statelor riverane ale Dunăreĭ de a se înţelege asupra condiţiunilor întrunireĭ comisiuneĭ riverane statornicită prin art. 17 al tratatuluĭ de Paris.

Ce era acea comisiune riverană, după tratatul de Paris ? Era o comisiune compusă de tóte statele riverane ale Dunăreĭ, care aveaŭ dreptul să facă un regulament privitor la navigaţiunea, poliţia etc. a Dunăreĭ; însă acel regulament trebuia să păstreze principiul libertăţeĭ navigaţiuneĭ Dunăreĭ pe tot parcursul eĭ, şi spre a se putea pune în lucrare, el trebuia să fie aprobat de puterile europene. Iată ceea-ce făcea pe Austria să ţică prin nota comitelui Beust, că Dunărea se pusese sub controlul Europeĭ, acésta cu desplăcerea Austrieĭ.

Cum sciţĭ la 1857, abia se subscrisese tratatul de Paris, şi fără încă ca Principatele române să fie organisate, se şi înfiinţă comisiunea riverană la Viena. Acéstă comisiune a elaborat actul de la 1858, adică regulamentul de navigaţiune pentru tótă Dunăre, pe care Europa întréga, întrunită în conferinţa de la Paris spre a se rosti asupra organisaţiuneĭ principatelor, l'a respins ca contrariŭ principiilor de libertate a navigaţiuneĭ proclamată prin tratatul de Paris; l'a respins, cu deosebire pentru două puncte: întêiŭ, l'a

www.dacoromanica.ro

respins pentru că, cum am ḑis, actul de la Viena nu garanta libertatea de navigaţiune în tot percursul eĭ pentru tóte paviliónele, ci căuta să favorisezе pe riverani sub nume de *grand cabotage* şi *petit cabotage;* al douilea, pentru că acel act ḑicea, că comisiunea riverană avea dreptul fără aprobarea Europeĭ să'şĭ prefacă regulamentele acelea încuviinţate de Europa.

La conferinţele din Paris, Anglia şi Francia aŭ combătut maĭ ântêiŭ acest act, tocmaĭ pentru aceste douĕ metehne, şi însuşĭ Austria a fost nevoită a recunósce că actul de navigaţiune încheiat la Viena şi proiectat de la conferinţa de la Viena, avea aceste douĕ păcate. Faptul positiv este că acest act, înainte de a se aplica, căḑu în Dunăre, unde stătu înnecat douĕḑecĭ şi douĭ de anĭ, pâna ce în 1880 reapăru d'asupra Dunăreĭ la Galaţĭ, sub numele de ante-proiect. Acest anteproiect conţine dar anume acelea-şĭ douĕ păcate originale pe carĭ le-a avut şi actul din 1858. El nu consacră principiul libertăţeĭ de navigaţiune pentru tóte paviliónele, şi emite iarăşĭ principiul falş, cum că regulamentele făcute de comisiunea europénă ar putea maĭ târḑiŭ să se prefacă de către o simplă comisiune mixtă, fără aprobarea acesteĭ comisiunĭ europene.—*Acestea ca prolegomenon.*

www.dacoromanica.ro

Acum venim la cercetarea *stăreĭ legale*, care astă-ḑi este în vigóre pentru Dunărea în tot percursul eĭ. Acéstă stare legală este acea fixată de tratatul de la Londra, din 13 Martie 1871. Ea n'a primit prin tratatul de la Berlin de cât parţiale modificărĭ. Cea maĭ importantă este aceea privitóre la spargerea Porţilor-de-Fer. Precum v'am arătat în cursul interpelaţiuneĭ mele privitóre la Porţile-de-Fer, art. 6 din tratatul de la Londra încredinţa spargerea stâncelor puterilor riverane, adică Austrieĭ şi Turcieĭ. Tratatul de Berlin o încredinţézà numaĭ Austrieĭ.

Art. 4 al âthough tratat prelungesce durata comisiuneĭ europene până la 1883, Aprilie 24, iar prin art. 5 se ḑice că puterile riverane se vor înţelege împreună pentru fixarea condiţiunelor rechemareĭ în viéţă a comisiuneĭ riverane. Tratatul din Berlin ţine o tăcere absolută asupra acesteĭ cestiunĭ; însă adaogă că regulamentele de navigaţiune pentru întinderea Dunăreĭ de la Galaţĭ la Porţile-de-Fer, se vor elabora de către comisiunea europénă. De aci resultă că starea de lucruri creată de tratatul din Londra, a primit prin tratatul de la Berlin doue modificărĭ: âtêiŭ, Porţile-de-Fer, cum am ḑis, s'aŭ dat în îndatorirea Austrieĭ ca să le spargă, şi al douilea, comisiunea

www.dacoromanica.ro

riverană s'a înlăturat într'un mod tacit, şi tutela Europeĭ s'a întins până la Porţile-de-Fer.

Cum aţĭ vĕḑut, D-lor, Austria totd'a-una a căutat ca să devie şi să rĕmână singură stăpână pe Dunăre; orĭ când 'ĭ s'a părut momentul oportun, ea a căutat să se sustragă controluluĭ Europeĭ şi să scape de comisiunea europénă. Ba chiar în conferinţa de la Paris, din 1858, ea a fost declarat cum că actul de navigaţiune respins de Europa totuşĭ se aplicase în susul Dunăreĭ în Bavaria şi Wurtemberg.

La congresul de la Berlin, unde maĭ mult de cât orĭ când reapăru rivalitatea şi lupta de preponderenţă în Orient între Austria şi Rusia, guvernul Austriac nu scapă ocasiunea spre a se emancipa de controlul Europeĭ cel pucin pentru o parte a Dunăreĭ, adică Dunărea Austro-Ungară.

Rusia biruitóre pe câmpurile de resbel, biruitóre chiar prin tratatul de la San-Stefano, prin combaterea ce Europa făcea acestuĭ tratat, se infăţişă ca biruită la masa-verde a congresuluĭ de la Berlin.

Plenipotenţiarĭ ruşĭ îndatoraţĭ ca cu orĭ-ce preţ să ţină la retrocedarea Basarabieĭ, pe care însuşĭ unĭĭ din diplomaţiĭ ruşĭ o calificaŭ ca o simplă cestiune de amor propriŭ, ca o tocadă a uneĭ auguste persóne, se vĕḑură ne-

www.dacoromanica.ro

voiţi a o plăti cu concesiuni de o importanţă mult mai mare. Când ei formulare mai 'nainte cererea despre înapoiarea Basarabiei, li s'a observat din partea Angliei şi Austriei, că déca s'ar înapoia Rusiei Basarabia, s'ar slăbi garanţiile create de congresul din Paris pentru libertatea navigaţiunei pe Dunăre, şi Prinţul Gorciacof răspunse: „Besarabia pentru România este o cestiune de pământ, pentru Europa ea nu pote fi de cât o cestiune de apă. Ei bine, pentru acéstă din urmă cestiune, adică pentru asigurarea libereï navigaţiuni a Dunăreï, Rusia este gata a da Europeï tóte garanţiile carï le va voi şi va cere.“ Aceste garanţii se formulară în sfêrşit de Europa în modul următor. Prelungirea în princip a duratei comisiunei europene şi sporirea atribuţiunelor ei, şi apoi uniformitatea regulamentelor întinse de la Sulina până Porţile-de-Fer, acésta numai pentru că Porţile-de-Fer nu eraŭ încă stricate şi eraŭ în apropiere de hotarele Austriei; spargerea Porţilor-de-Fer fu încredinţată Austriei. Cum vedeţi spre realisarea în parte a programuluï sĕŭ relativ la Dunăre, Austria 'şi găsi momentul oportun; căci Rusia nu se ocupa atunci de cât ca să grăbéscă cât mai curênd încheierea congresuluï de la Berlin. Activitatea sa era să ia Basarabia, Batumul, să se recunóscă formarea Sta-

www.dacoromanica.ro

tuluĭ Bulgarieĭ. Austria ast-fel fără luptă căpătă Bosnia şi Herzegovina, înjumĕtăţi sporirile de teritoriŭ ce tratatul de la San-Stefano dase Muntenegruluĭ şi Serbieĭ puse ast-fel în cercul influenţei sale esclusive. In cât pentru Dunăre, Rusia dase chiar în mânele Austrieĭ condeiul ca să reguleze cum va voi cestiunea. Ast-fel plenipotenţiariĭ Austrieĭ sustraseră maĭ întêiŭ tótă Dunăré Austro-Ungară de la supravegherea Europeĭ, statornicită prin congresul de la Paris; ear în jos de Porţile-de-Fer, supravegherea în teorie a Europeĭ se menţinu. Prin acésta Europa credu ca cel pucin dealungul Dunăreĭ române se vor înlătura ciocnirile de proponderanţă între Austria şi Rusia. Eată ce s'a regulat prin tratatul de la Berlin. Vom vedea maĭ târdiŭ cum s'a căutat a se înlatura planurile asigurătóre ale Europeĭ, spre a se substitui preponderenţa Austrieĭ în locul preponderenţeĭ cădute a Rusieĭ, şi chiar în locul influenţeĭ salutare a Europeĭ! D. Vernescu v'a desvoltat cu multă agerime de spirit consecinţele ce cabinetul din Viena a voit a trage din prescripţiunele tratatuluĭ de la Berlin. Faptul positiv este că la congresul de la Berlin, Austria a avut, de mĕ pot exprima aşia, la *haute main* în afacerile Dunăreĭ. După cererea sa s'aŭ înlăturat statele riverane danubiene din josul

www.dacoromanica.ro

Porţilor-de-Fer de la ori-ce participare la afacerile Dunărei de sus adică a Dunărei Austro-Ungare. In adevĕr ea consimţi ca comisiunea europeană să elaboreze regulamentele de poliţie şi de navigaţiune fluvială pentru întinderea Dunărei de la Galaţi până la Porţile-de-Fer, însă cu cugetarea de a dobêndi pentru Austria supraveghiarea executărei acestor regulamente, de nu şi executarea. Acesta este fondul propunerei baronului Haymerle ca *veghiarea* aplicărei acestor regulamente să fie dată unui *comisar-delegat* al comisiunei europene. Acest comisar-delegat avea apoi a se preface într'un *inspector general al navigaţiunei Dunărei*; astfel sub nume de *inspectorat general* se înfăţişă mai întêiŭ ideea coprinsă în ante-proiect de a se da Austriei preşedinţia comisiunei mixte cu vot preponderant.

Veţi găsi urme despre aceste idei, ce pentru întêia dată apăreaŭ la lumina dilei, chiar în protocólele congresului de la Berlin, şi mai ales în corespondenţa, în parte cunoscută, între guvernele de la Pesta şi de Viena, pentru crearea inspectoratului general al navigaţiunei Dunărei-de-Jos, prefăcută apoi în comisiune mixtă. Dar nu voesc a vĕ răpi timpul, dându-vĕ tóte amănunţimile acestei afaceri. Insă va ajunge a vĕ spune, că numai la pro-

www.dacoromanica.ro

punerea de a se încredința unuĭ comisar-delegat supraveghiarea aplicăreĭ regulamentelor de navigațiune a Dunăreĭ până la Porțile-de-Fer, plenipotențiariĭ Austrieĭ găsiră o împotrivire din partea Rusieĭ, și apoĭ din partea congresuluĭ întreg. Plenipotențiariĭ ruși ḑiceaŭ: noĭ cerem Basarabia, nu cerem Dunărea; primim a da tóte garanțiile pentru apărarea libertățeĭ Dunăreĭ; dar nu consimțim ca cu acéstă ocasiune acolo unde Rusia 'și retrage preponderanța, să vină să se substitue o altă influență esclusivă. Congresul dar a respins propunerea ca supraveghiarea să fie încredințată unuĭ delegat, presupunênd, că acel delegat s'ar cere să fie al Austrieĭ, și a păstrat acéstă supraveghiere însăși Europiĭ prin comisiunea europeană! D-lor, aŭ trecut mulțĭ anĭ de la încheiarea tratatuluĭ de Berlin, și comisiunea europeană 'și și reîncepuse folositórele lucrărĭ, fără a se mai vorbi nimic și în anul ântêiŭ și în anul al doŭilea despre *acea supraveghiare*. De o-dată cu ocasiunea elaborăreĭ regulamentelor, de o-dată apare *ante-proiectul*, în care nu se mai înfățișéză ideia *supraveghiareĭ* ci aceea a însăși *executăreĭ* regulamentelor încredințate unuĭ corp special, uneĭ autorități de sine stătătóre, neprevĕḑută de nicĭ un tratat, adică *comisiunea mixtă*, făcênd

www.dacoromanica.ro

parte din ea Austria ca stat riveran, Austria ca președinte perpetuŭ, Austria cu voce preponderantă.

Ia să luăm acum în cercetare acest ante-proiect; el este însuși actul făcut la Viena și respins de Europa la conferința de Paris din 1858, de cât că în locul comisiuneĭ riverane compusă de tóte statele pe care de la obîrșie le udă Dunărea, comisiune menținută prin tratatul de la Londra și pe care numaĭ prin tăcere dóră o înlătură tratatul de la Berlin, în locul, ḑic, al comisiuneĭ riverane să substitue comisiunea mixtă.

Alt-fel ante-proiectul coprindea aceleași păcate pe care le avea și actul încheiat la Viena în 1858.

De aceea, cum s'a înfațișat ante-proiectul în sînul comisiuneĭ europene, acésta l'a și respins, întêiŭ fiind-că delegațiĭ Bulgarieĭ și Serbieĭ nu luaseră parte la elaborarea sa, cum o prescrie tratatul de la Berlin. Și aicea este de notat că se făcuse propunerea ca sub-comisiunea însărcinată de a elabora ante-proiectul să fie compusă din delegați de state neriverane. Că ast-fel s'aŭ ales delegațiĭ Italieĭ, Germanieĭ și Austrieĭ, notați bine al Austrieĭ. Maĭ târḑiŭ însă delegatul Austrieĭ neriverane nu numaĭ că a transformat pe Austria în stat riveran, dar încă 'ı-a făcut și partea leuluĭ, acordându-'ĭ și președinția perpetuă

www.dacoromanica.ro

şi vot preponderant! Comisiunea europeană a respins ante-proiectul, mai întêiŭ, cum v'am spus, căci n'aŭ participat delegaţiĭ Bulgarieĭ şi Serbieĭ la elaborarea sa. 'L-a respins apoĭ ca contrariŭ tratatelor de la Paris şi Berlin, fiind-că nu consfinţîa principiul libertăţeĭ navigaţiuneĭ Dunăreĭ pentru tóte paviliónele nicĭ până la Porţile-de-Fer.

L'a maĭ respins asemenea, fiind-că prescria că regulamentul făcut de comisiunea europeană putea să fie prefăcut de comisiunea mixtă, fără a maĭ fi trebuinţă de aprobaţiunea comisiuneĭ europene.

D-lor, eŭ cred cum că diplomaţia austriacă, când a înscris în ante-proiect aceste principiĭ eretice, şi care fusese o-dată respinse de Europa încă în anul 1858, ea le-a pus numaĭ şi numaĭ ca maĭ târdiŭ să fie pusă în posiţiune de a le sacrifica ca concesiunĭ făcute Europeĭ, şi apoĭ a dobêndi o contra-concesiune cu mult maĭ importantă, adică înfiinţarea fataleĭ comisiunĭ mixte. In adevĕr, D-lor, am aci sub ochiĭ meĭ depeşa dată de către guvernul Austro-Ungar D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ, Brătianu, în ţioa de 12 August 1880. Este fórte important să vĕ daŭ citire măcar în scurt, de acéstă notă:

„Les objections principales soulevées par les délegués de France et de Gran-

www.dacoromanica.ro

de-Bretagne contre le travail du comité d'étude portaient principalement sur trois points:

1. L'absence de dispositions consacraut la liberté du fleuve entre les Portes-de-Fer et Galatz.

2. L'organisation de la comission mixte sous la presidence de l'Austriche-Hongrie.

3. L'article 124 qui reconnait à la commission le droit de modifier le réglement, indépendamment de la commission europeénne.....

Nous sommes d'abord prêts à tenir compte du désir exprimé par plusieurs puissances d'insérer dans le règlement la clause de la liberté de la navigation sur la partie du fleuve dont il s'agit, et à constater formellement ce postulat de la navigation générale, que d'ailleurs nous étions de tout temps loin de vouloir altérer.

Si autrefois nous nous sommes prononcés contre l'insertion d'une pareille clause dans l'avant projet, c'est que nous croyions que sa place eut été plutôt dans un acte formel que dans un simple règlement.

Nous croyons donc que cette clause pourrait, conformément au sens de l'art. 15 du traité de Paris de 1866, être redigée comme suit:

La navigation, sur tout le parcours du Danube entre les Portes-de-fer et

www.dacoromanica.ro

Galatz, sera entiérement libre et ne pourra sous le rapport du commerce, être interdite à aucun pavillon.

Nous voulons également déférer au voeu exprimé par la plupart des delégués relativement à l'art. 124 de l'avant-projet, et conformément au principe qui est généralement admis par la jurisprudence, que l'autorité dont émane une loi soit aussi appelée à adopter l'amendement proposé par les délégués de France et de Grande-Bretagne, et au sens duquel les modifications du présent règlement doivent avoir lieu avec le concours de la commission europeénne.

Cum vedeţi, D-lor, prin acéstă notă Austria recunósce singură că comisiunea europeană nu avea chemarea de cât să facă un simplu regulament, că ea nu putea chiar să pună în acest regulament un principiŭ care deja era înscris într'un tratat formal. Dar tot de-o-dată ea recunósce că aceiaşĭ comisiune europeană avea dreptul să creeze o autoritate politică, cu atribuţiuni largi administrative, judiciare, technice, dând Dunărea uneĭ preponderanţe esclusive, ceea-ce de treĭ orĭ Europa respinsese; căcĭ tóte aceste este comisiunea mixtă. Spre a dobândi acéstă mare concesiune cabinetul austriac se pare a voi a face concesiuni, care cum vedeţi, sunt fórte micĭ, saŭ chiar

www.dacoromanica.ro

de loc nu sunt concesiuni, pentru că singură Austria recunósce că întêia concesiune era numaĭ de formă, fiindcă principiul libertăţeĭ de navigaţiunea Dunăreĭ era deja scris în tratatul de Paris; a doua concesiune era fórte natural s'o facă, fiind-că este sciut în dreptul public, că numaĭ autoritatea care face legea, are dreptul de a o interpreta şi de a o modifica. Eĭ bine, aceste două umbre de concesiuni cabinetul de Viena le califică de *importante.*

Si par rapport à ces deux questions *importantes*, urméză nota austriacă, nous pouvons aujourd'hui nous declarer prêts à nous ranger aux désirs formulés par plusieurs puissances, il est cependant un point dont le maintien nous est un véritable dévoïr. C'est la question *de la composition et de la présidence de la commission mixte.*

Aci, D-lor miniştri, D-lor deputaţi, aci este buba, aci este nodul gordian, aci este *tóta cestiunea.* Voim saŭ nu voim să avem *comisiunea mixtă*!

Aci Austria ne declară că nu transigéză. Prin urmare, de geaba ni se mai vorbesce că se póte amenda orĭ ante-proiectul, orĭ propunerea Barrère care din capul locului menţine comisiunea mixtă; şi acésta se crează prin un simplu regulament al comisiuneĭ europeană ce, maĭ repet, nu póte avea calitatea de cât de a aplica Dunăreĭ din sus de Galaţi, regula-

www.dacoromanica.ro

mentele ce le-a făcut pentru Dunărea din jos de acest oraș. Și ce însemnéză acéstă comisiune mixtă? Este modificarea mai multor tratate, este darea Dunăreĭ româno-bulgare în mânile uneĭ dominațiunĭ esclusive, ceea-ce n'a voit-o nicĭ tratatul și conferința de la Paris, nicĭ tratatul de la Londra, nicĭ chiar acel de la Berlin; este înlocuirea pe Dunăre a preponderanței rusescĭ care numaĭ esistă prin preponderanța esclusivă și privilegiată a Austrieĭ. În fine, acéstă comisiune mixtă, orĭ cum 'ĭ se va ḑice, este răpirea Dunăreĭ din mâna statelor riverane, România și Bulgaria.

D-lor deputațĭ, este trebuință să ne punem a analisa în deamĕnunt compunerea acesteĭ comisiunĭ mixte? Ni se cere ca ea să fie compusă de delegațĭ a treĭ state riverane, iar Austria, stat neriveran să 'ĭ fie președinte perpetuŭ, și cu voce preponderantă. D-lor, D-vóstră sciți că în sistemul parlamentar, dacă este o luptă mare, care adesea hotărasce putem ḑice de esistența guvernuluĭ, este cestiunea președinției în corpurile legislative. În regimele cesariane, bune-óră, după sistemul luĭ Napoleon președintele se numia de puterea esecutivă, și acésta avea o influență fórte mare. Țéra s'a rostit în parte contra statutuluĭ luĭ 2 Maiŭ, pentru că numirea președinției corpurilor legiui-

www.dacoromanica.ro

tóre era dată puterei esecutive. Nu viŭ aci să pledez în favórea împregiurărilor estra-ordinare ce aŭ motivat actul de la 2 Maiŭ. Mĕ mărginesc a cita şi a recunósce, că acésta era de natură a rădica regimului parlamentar unul din atributele sale cele mai importante.

Aşa dar să venim la timpul actual al unuĭ regim cu totul parlamen'ar, şi ḑic: daca onor. nostru preşedinte l'am proclama preşedinte pe viaţă, acésta s'ar putea numi numaĭ o preşedinţie de deferenţă, de onóre, fără importanţa politică? Prin însuşĭ acésta nu 'ĭ-am conferi drepturĭ şi puterĭ întinse? Apoĭ prin însuşĭ acésta, preşedintele n'ar avea dreptul ca să ne cheme când ar voi, ca să rădice şedinţa când ar voi, şi maĭ mult saŭ maĭ puţin n'ar avea influenţa nu numaĭ asupra ordineĭ ḑileĭ dar chiar asupra otărîreĭ afacerilor? (ilaritate).

Preşedinţia comisiuneĭ mixte dată în mâna Austrieĭ nu este dar o preşedenţie dată de deferinţă, fiind-că este imperiŭ, şi cele-alte staturĭ sunt numaĭ regaturĭ şi principaturĭ! Ş'apoĭ pentru ce acéstă deferenţă? Apoĭ, în comisia europeană unde este represintată Europa întrégă, preşedinţia nu trece a tour de rôle la toţĭ delegaţiĭ; astfel, 'mĭ se pare, anul viitor ea va fi preisdată de colonelul Pencovicĭ, care represintă o ţéră ce se declară de

www.dacoromanica.ro

necapabilă de a face poliţie pe Dunăre!

D. Chiţu, ministru de justiţie. A presidat anul trecut.

D. M. Kogălniceanu. Cu atât mai bine; va să ḑică atestaţi că însăşi comisiunea europ-ană póte fi presidată de către delegatul României.

Şi prin urmare, colonelul Pencovicĭ, fără a lipsi respectuluĭ datorit unuĭ mare imperiŭ, ar putea presida şi comisiunea mixtă, dacă ar fi să esiste. Dar cel puţin cu consimţimêntul nostru ea nu va avea viaţă! Incă un esemplu. Avem comisiunea fluvială a Prutuluĭ din care fac parte Austria, Rusia şi România. Acéstă convenţiune este încheiată când România era încă vasală. Eĭ bine, preşedinţia acesteĭ comisiunĭ s'a dat delegatuluĭ ţĕreĭ vasale! Apoĭ, D-lor, pentru ce în acéstă comisie mixtă s'ar privi ca desonóre, daca şi România a tour de rôle 'ĭ-ar avea preşedinţia. Vedeţĭ dar, că Austria primesce a face concesiunĭ pe care le califică de importante, dar ţine la preşedinţie, pentru că preşedinţia nu însemnéză numaĭ o simplă cestiune de etichetă, dar represintă drepturĭ şi preponderanţĭ! D-lor, lăsând la o parte preşedinţia, să vedem daca tratatul de Berlin dă Serbieĭ alt drept de cât ca delegatul eĭ să ia parte la facerea regulamentuluĭ privitor la na-

www.dacoromanica.ro

vigaţiunea dintre Porţile-de-Fer şi Galaţi. Serbia este un stat danubian important. Este scăldată de Dunăre; însă Dunărea ei este dincolo de Porţile-de-Fer! Totuşi ea are drept să fie chemată ca să'şi ţică cuvêntul în privinţa navigaţiei dunărene! Şi o dată sparte Porţile-de-Fer, negreşit că va dispare şi regimul îndoit saŭ maĭ bine ţicênd întreit care este făcut Dunăreĭ; el va trebui să dispară, şi astfel şi Dunărea să aibă unul şi acelaşi regim, precum 'l aŭ Rinul şi alte fluvii conventiale. Insă până atunci Serbia nu este stat danubian în josul Porţilor-de-Fer; nu are aci nicĭ întindere mare de ţĕrmurĭ, nicĭ interese!

Cum dar se póte primi Serbia într'o comisiune mixtă, însărcinată cu administrarea, cu poliţia, cu hotărîrea chiar de conflicte, în cestiunile Dunăreĭ din jos de Porţile-de-Fer? Şi putem noĭ să primim acésta? După textul propuneriĭ Barrère ce ni s'a presintat, Serbia ar avea 5 kilometri, în jos de Porţile-de-Fer; România şi Bulgaria aŭ 1400 de kilometri! Lăsând acum preşedinţia Austrieĭ, cu saŭ fără voce preponderantă, de o parte, întreb: putem noĭ să primim ca să ne găsim faţă în faţă, Bulgaria şi România avênd 1400 de kilometri de întindere pe Dunăre, să ne găsim ţic, faţă în faţă cu douĕ puterĭ din care una nu

www.dacoromanica.ro

are un parmac de ţĕrmurĭ dunărene şi alta avênd numaĭ 5 kilometri? (aplause). Vĕ fac întrebarea; fie-care din D-v. în viaţa D-v. privată, în interesele D-v. particulare, aţĭ primi ca să fiţĭ majorisaţĭ, saŭ cel puţin să vĕ puneţĭ în tovărăşie douĭ cu douĭ, din care douĭ sa pue la miḑloc 10 miĭ de galbenĭ, iar din ceĭ-alţĭ douĭ unul să nu pue un galben, şi altul numaĭ cincĭ galbenĭ? (ilaritate).

Vedeţĭ dar prin însuşĭ aceste anomaliĭ, că comisiunea mixtă nu are condiţiunĭ de a putea fi, de a putea funcţiona! Şi acésta a dovedit'o Serbia. Sêrbiĭ sunt o naţiune fórte positivă, eĭ s'a folosit de împrejurărĭ, eĭ 'şĭ-aŭ făcut tóte interesele, eĭ aŭ încheiat cu Austria un act de navigaţiune, pentru apele lor; fórte avantagios pentru dênşiĭ! Austria 'ĭ-a făcut marĭ concesiunĭ, carĭ nu sciŭ dacă ni le-ar da în urmă când ar fi să tratăm de la unul la altul.

Dar ca contra-concesiune Serbia 'şĭ-a unit votul cu acel al Austrieĭ în afacerea Dunăreĭ bulgaro-române. Pentru ce, 'şĭ-aŭ ḑis miniştriĭ sêrbĭ, să ne punem în cértă cu Austria pentru puţinele kilometre de Dunăre ce avem în josul Porţilor-de-Fer, noĭ carĭĭ avem de regulat cu Austria atâtea interese cu mult maĭ importante? Ast-fel să fim bine încredinţaţĭ că Serbia în ca-

www.dacoromanica.ro

sul de față va vota cu Austria în contra nóstră, în contra fraților sĕĭ de dureri și de suferinți seculare și póte și de interese viitóre! Eŭ nu critic de loc purtarea nicĭ unuĭ stat independinte; fie-care stat are politica sa, trasă după interesele sale. Bine a făcut Serbia de 'șĭ-a căutat de interesele eĭ, fără a se ocupa de interesele nóstre, uitând simpatiile nóstre seculare pentru dênsa. Dar și noĭ acum avem dreptul să ḑicem: ce caută Serbia în Dunărea nóstră bulgaro-română? Cum? Noĭ să primim ca Serbia alăturĭ cu Austria să ne majoriseze în apele nóstre?

Eŭ, D-lor, socotesc că simțimêntul D-v. și de patriotism și de dreptate se revoltă la acéstĭ întrebare; și acésta este încă un motiv puternic, ca să nu primim comisiunea mixtă. Tutușĭ eŭ cred că curând saŭ târḑiŭ, poporul sêrb va vedea că nu este drept, că nu este bine chiar pentru dênsul, că pentru interese speciale, trecătóre, să se plece a se face instrumentul împilăreĭ al fraților sĕĭ de religiune, fraților sĕĭ de suferinți în trecut, și póte și fraților sĕĭ de același viitor (aplause prelungite).

Cum vedeți, Serbia nu are rațiune de a lua parte la comisiunea mixtă. Mai rĕmâne dar Bulgaria și România. Apoĭ ce comisiune mixtă se maĭ póte face? Aflându-ne douĭ, noĭ,

www.dacoromanica.ro

România cu Bulgaria, ne vom regula afacerile nóstre prin frăţéscă înţelegere. Fie-care vom rĕmâne stăpânĭ liberĭ pe ţĕrmurĭ, pe apele nóstre, şi unde va fi de a se lua dispositiuni în comuu, le vom regula prin tratate fie şi sub privigherea comisiuneĭ europene, dar nu în sînul uneĭ comisiuni mixte! D. ministru de externe a ţinut un lung discurs, - în care suut multe ideĭ la carĭ nu mĕ unesc, — dar a ţis un cuvênt drept, că nicĭ o putere europeană nu se póte plânge că România a oprimat libertatea navigaţiuneĭ Dunărei; din contra, daca ni se póte imputa ceva, este că am înlesnit chiar licenţa pe Dunăre, şi încă acea licenţă a fost numaĭ în interesul Austrieĭ. Daca am făcut concesiuni, le-am făcut numaĭ Austrieĭ. Domniĭ noştri vasalĭ, nesiliţĭ de nimenĭ, aú dat ceĭ d'intêiŭ drepturĭ, privilegiurĭ, înlesnirĭ, chiar proprietăţĭ companieĭ austriacă de navigaţiune pe Dunăre. Prin acésta s'a desvoltat navigaţiunea austriacă în apele nóstre, şi astă-ţi ca recunoscinţă ni se ţice: fiind-că vapórele mele percurg apele vóstre, fiind-că marina mea prosperă pe ţĕrmurile vóstre, fiind-că comerciul meŭ s'a întins în ţéra vóstră, apoĭ reclam că acolo unde am interese să am şi drepturĭ; acum voesc să dominez pe acea apă unde comer-

www.dacoromanica.ro

ciul meŭ s'a întins, mulţămită vouĕ (aplause).

Iată pentru ce, D-lor, din început şi de la o margine a ţĕreĭ până la ceal-altă, s'a rădicat un glas de împotrivire energic şi constant în contra comisiuneĭ mixte, ca contrarie tratatelor de la Paris şi Berlin, ca prin însăşĭ forţa lucruluĭ nepŭtêndu-se institui, şi în fine ca contrarie drepturilor şi intereselor nóstre.

D-lor, eŭ nu voiŭ să viŭ înaintea D-vóstră nicĭ cu act de acusare, nicĭ voesc măcar să critic faptele guvernuluĭ în acéstă cestiune ; dar fiind-că D. ministru de externe, onor. D. Stătescu, a voit să se feréscă de a identifica politica guvernuluĭ de la ţioa sosireĭ D-sale la minister cu politica anterióră, ţicênd : de când am venit cu programa de la 1880, de la Noembre, am avut vederile cutare şi cutare. Eŭ nu pot admite acest mod de vedere al D-sale. D-sa scie bine că în cât duréză aceiaşĭ firmă ministerială, nu se póte despărţi un ministru ısolat de politica generală a guvernuluĭ din care face parte. D-sa maĭ scie apoĭ fórte bine, că în cestiunile internaţionale guvernele sunt solidare. Nu este tot aşa şi cu ţéra. Intru cât o naţiune nu aprobă actele guvernuluĭ sĕŭ, ea nu este solidară cu ele. Guvernele pot să facă greşelĭ, şi aceste sunt îndatoritóre

www.dacoromanica.ro

pentru acelaşi guvern cât el sta la putere! Dar ţéra care nu aprobă, ţéra nu este angagiată în aceste greşeli. Póte un om să cadă în greşéla, dar greşéla aceea nu cade în sarcina statului până când el nu o ratifică! De aceea, să fim cu luare aminte; asta-ţi suntem chiămaţi să ratificăm, saŭ să nu ratificăm ceea ce s'a făcut! (aplause.)

D-lor, încă o dată declar: nu înţeleg să fac acusaţiuni, nici chiar banuelĭ, dar totuşi trebue să vĕ arĕt pentru ce D. ministru de externe în explicarile carĭ ni le-a dat a fost cam îngaimat, pentru că, permiteţi să mĕ servesc de o expresiune cam populară, ne da când una caldă, când una rece! Acésta provine cred că D-sa nu se póte de tot degagia de actele predecesoruluĭ sĕŭ! Mĕ voiŭ explica, D-lor; v'am ţis că ţéra nu este angagiata de cât când ratifică actele guvernului sĕŭ. Avem exemplu că deună-ţi în camera Olandeĭ, o ţĕră maĭ bogată, maĭ prosperă, mai civilisată de cât România, dar de o întindere şi importanţă politică maĭ mică de cât România, ca acéstă Cameră, ţic, a respins un tratat formal încheiat între Francia şi guvernul Olandeĭ. Miniştriĭ 'şĭ-aŭ dat demisiunea, dar Olanda a rĕmas liberă de îndatoririle luate de eĭ (aplause.)

Eŭ nu sunt de părere să ţicem mi

www.dacoromanica.ro

ministerului, cum s'a ḑis în Camera de sus, duceţi-vĕ, depărtaţi-vĕ şi să vină alţii, macar cât va ţinea cestiunea Dunărei, fiind-că aţi făcut greşelĭ. Eŭ din contra voesc să rĕmână ministerul actual până când va sfârşi cestiunea Dunărei, ca una ce de el este începută.

O voce. Şi după.

D. M. Kogălniceanu. Daca vor face bine vor rĕmânea şi după; dar daca nu vor face bine, să scie că ţéra nu va ratifica actele lor. Şi de aceea, eŭ de astă-ḑi vĕ previŭ, că ţéra nu va ratifica nici un act privitor la Dunăre care ar surpa drepturile eĭ suverane; chiar acésta majoritate care o aveţi în Cameră, am ferma convicţiune că nu va fi cu D-vóstră (aplause.)

D-lor, când a venit pentru a doua óră cestiunea înfiinţărei comisiunei mixte în sînul comisiunei europene, sunt dator să spun cum că comisarul nostru din început s'a refusat să audă macar de acésta comisiune mixtă.

Dar tot o-dată avea grija să ḑică: nu angagiez opiniunea guvernuluĭ meŭ; acésta este opiniunea mea personală!...

D. preşedinte al consiliuluĭ. Mĕ certaţĭ, toţi comisarii ḑiceaŭ: sub rezerva aprobărei guvernuluĭ lor. Dar nu în acéstă cestiune.

D. M. Kogălniceanu. Sunt de acord cu D-vó-tră, comisarii păstraŭ fie-care libertatea de acţiune a guver-

www.dacoromanica.ro

nuluĭ lor; însă nu este de tăgăduit că se scia fórte bine că opiniunea comisaruluĭ era în fond şi a guvernuluĭ sĕŭ; dar tot o-dată 'ĭ lasă şi libertate de a'şĭ schimba opiniunea.

Era în general primit de a se privi comisiunea mixtă ca o emanaţiune a comisiuneĭ europene; unele puterĭ reclamaŭ dar dreptul de apel la comisiunea europeană, în contra hotărîrilor comisiuneĭ mixte. Insă guvernul austriac, ţinênd ferm la comisiunea mixtă cum o proiectase, socotind că momentul era oportun pentru a obţine şi mal mult, nu a primit nicĭ acest chip de vedere al delegatuluĭ Angliei, mi se pare, întâmpinând că nu recunósce pe comisiunea mixtă ca o delegaţiune saŭ o emanaţiune a comisiuneĭ europene, ci ca acea comisiune riverană prevĕdută prin tratatul de la Paris, prin congresul de la Viena din 1815, cu singura deosebire ca Austria voia bine comisiunea riverană în josul Porţilor-de-Fer, unde de şi nu are ţĕrmurĭ dar pretinde a lua loc, însă nu primea a se înfiinţa acéstă comisiune şi pentru Dunărea Austro-Ungară, astfel în cât guvernul Austriac sa 'şĭ pótă ḑice cuvêntul sĕŭ în apele nóstre, dar nu şi noĭ Românĭ în apele sale.

Daţi'mĭ voe, D-lor, să vĕ citesc un pasagiŭ din nota circulară a Austrieĭ din 9 Februarie 1881:

www.dacoromanica.ro

„La création de la commission mixte, n'est du reste pas une idée nouvelle emanée du comité d'étude. Il pouvait et devait s'en tenir aux dispositions analogues du congrés de Vienne et du traité de Paris, qui avaient indiqué l'établissement de pareilles commissions comme le méilleur moyen de sauvegarder des intérêts communs etc.“

Şi nota conchide că comisiunea mixtă nu póte să fie o emanaţiune a comisiunei europene, că ar trebui să aibă voinţa sa proprie, independenţa sa de acţiune etc.

Vedeţi, D-le ministru, că aceste cuvinte ne arată cât de puţin basă are pentru a fi primită şi propunerea Barrère, ce D-v. voiţi să ne faceţi să o primim, şi în care mĕ tem că v'aţi încurcat; căci cetită bine propunerea Barrère, ea esclude dreptul de apel la comisiunea européně, şi ast-fel comisiunea mixtă tot rĕmâne ca corp de sine stătător. In loc sa ziceţi din început că nu puteţi primi o comisiune orĭ-care 'ĭ ar fi fiinţa, ca neprăvĕdută de tractate, D-v. primind propunerea ca punct de tractare, aţi intrat într'un dedal din care ḑeŭ nu sciŭ cum veţi eşi; căci faptul positiv este că Austria prin nota sa de la 9 Februarie 1881 să opunea la dreptul de apel şi nu recunoscea pe comisiunea mixtă ca o emanaţiune a comisiuneĭ europene, ba nici nu pri-

www.dacoromanica.ro

mia propunerea rusésca ca durata comisiunei mixte să fie cât durata comisiunei europene! De atunci cabinetul din Viena a mai făcut ceva concesiuni, dar *fondul cestiunei* cum 'l califică prin nota sa din $^{12}/_{24}$ august 1880, adică comisiunea mixtă şi preşedinţia, îl menţine până astă-ḑ ; şi acest fond îl găsim şi în propunerea Barrère.

Vedeţi dar, că acéstă comisiune mixtă nu se cere, cum ḑice Românul, pentru florile cucului, că prin urmare acéstă comisiune mixtă este fondul cestiunei, iar nu numai o cestiune de formă; ea este însăşi cestiunea tótă, plină şi întrégă.

Ei bine, onor. D. ministru de externe, nu cel de acum dar cel de mai nainte, v'a citit, mi se pare în Senat, corespondenţa care a ţinut în privinţa ante-proiectului şi a comisiunei mixte. In acéstă corespondenţă, D-sa v'a dat cunoscinţă de o notă ce guvernul în ḑioa de 26 Februarie (10 Martie) 1881, adresă representanţilor României în străinătate, şi prin care le ḑicea,—să mi permită D. Státescu a găsi aci o analogie în nota D-luĭ Boerescu şi între asigurarea D-sale, de curênd,—că tóte puterile aŭ primit comisiunea mixtă, tot precum ne ḑice acum onor. D. ministru de externe, că tóte puterile aŭ primit propunerea Barrère. Să mi permita D-sa a cam esita de a crede acésta.

www.dacoromanica.ro

Iată ce ḑicea D. Boerescu, în ḑioa de 26 Februarie (10 Martie):

„Tóte puterile s'aŭ şi rostit în favórea creaţiuneĭ comisiuneĭ mixte şi a intrăreĭ Austrieĭ în acéstă comisiune. Şi apoĭ nota se încheie ḑicênd: Ast-fel fiind, noĭ am rĕmânea isolaţĭ daca am stărui în opiniunea emisă în sînul comisiuneĭ europene de către delegatul nostru. Suntem dar în plecare e adera la rîndul nostru la formarea comisiuneĭ mixte, şi a reintra aşa în acord cu cele-l-alte state.

„Dar făcênd acéstă concesiune, ne propunem ca scop esclusiv, de a face indispensabilă esistenţa comisiuneĭ europene, şi de a asigura prin colaboraţiunea sa la afacerile navigaţiuneĭ, garanţia cea maĭ reală a libertăţeĭ acesteĭ navigaţiunĭ. Sub aceste condiţiun', *concesiunile nóstre* ar fi maĭ mult de *formă*, şi presenţa ca şi colaboraţiunea comisiuneĭ europene, ar face imposibilă orĭ-ce influenţ a absorbantă a uneĭ singure puteri. Acésta este în definitiv motivul resistenţeĭ nóstre actuale. . . .

„Dacă modificaţiunĭ în acest sens ar fi introduse în conclusiunile ultimeĭ circulări a cabinetuluĭ din Viena, *adesiunea nóstră la regulamentul* de navigaţiune, de poliţie fluviala şi de supraveghere ar *putea fi privită ca dobêndită.*"

Bine-voiţĭ acum a observa că gu-

www.dacoromanica.ro

vernul Austriac prin nota sa din $^{12}/_{24}$ August 1880 declara că el făcea tóte concesiunile, dar că avea de datorie de a ţinea cu unghiile, la *formarea şi la preşedinţia comisiunei mixte*, ca constituind însuşi fondul cestiuneĭ. Iar D. ministru de externe al Românieĭ ţicea că primirea comisiunei mixte este *numaĭ o cestiune de formă.*

In adevĕr, după D-sa era o cestiune de formă; însă în drept, forma de maĭ multe orĭ, şi în casul de faţă necapĕrat, înghite fondul.

D-lor, aci e tótă greutatea şi tóta nenorocirea situaţiunei ministerului nostru, daca nu vom avea curagiul printr'o resoluţiune virilă, bărbătéscă să scăpăm de dênsa şi pe guvern şi pe ţéră. Discuţiunea între guvernul Român şi între cel Austriac era, cum aţĭ vĕzut, în privinţa dreptuluĭ de apel cerut de guvernul nostru şi de votul preponderant cerut de cabinetul din Viena.

Onor. D. ministru de externe ne maĭ spune cum că trebue să ne afirmăm; nu putem veni, ne ţice D-sa, cu negaţiun. continuă; trebue să spunem ceea-ce voim. Acésta D. ministru ne-o spune se vede tocmaĭ spre a ne arăta, că maĭ douĭ anĭ, noĭ am uitat de a ne afirma.

In adevĕr, D-le ministru, D-vóstră aveţĭ în preciósa colecţiune a actelor nóstre diplomatice, dovada cea maĭ bună că Europa necontenit ne ţicea:

www.dacoromanica.ro

nu vĕ ţineţĭ numaĭ în negaţiunĭ; afirmaţi-vĕ, spuneţĭ într'un mod positiv ce voiţĭ! Ba, eraŭ puterĭ carĭ maĭ ḑiceaŭ: recunóscem că România este statul care are întinderea cea maĭ mare pe Dunăre, că prin urmare interesele României sunt cele maĭ în joc; spuneţi-ne dar ce voiţĭ; şi după arĕtările vóstre, după propunerile vóstre, vĕ promitem că Europa va cerceta cestiunea.

Eĭ bine noĭ în urma tuturor acestor îndemnurĭ, unele maĭ bine-voitóre de cât altele, noĭ nu am rĕspuns nimic, ne-am mărginit de a ḑice: nu primim să eşim din tratate.

D. E. Stătescu, ministru de externe. In principiĭ generale ne-am pronunţat.

D. M. Kogălniceanu. Dar onorabile D-le ministru şi iubitul meŭ amic, pentru ce v'aţĭ ţinut în principiĭ generalĭ, şi aţi aşteptat ca să vină D. Barrère şi să vĕ ia apa de la móră?

Dar D-vóstră care de şi venit maĭ târḑiŭ totuşĭ representaţĭ politica ministeruluĭ care de şése este în capul ţĕreĭ, de ce nu aţĭ făcut acum douĭ anĭ aceea ce trebuia să faceţi; de ce necontenit aţĭ sondat terenul, de ce nu aţĭ spus limpede şi curat: iată ceea ce nu voim, iată ceea ce voim.

D-vóstră erĭ, o recunosc, aţĭ făcut la Senat, ceea ce trebuia să faceţĭ de

www.dacoromanica.ro

mult; aţi ḑis: nu primim ca în apele nóstre să funcţioneze impiegaţi străinĭ, în apele şi în porturile nóstre nu primim ca alţiĭ să facă poliţia, să facă administraţiune, să judece şi să pronunţe hotărîrĭ; nu primim în Dunărea nóstră esecutarea regulamentelor să se facă de alţiĭ, şi sentinţele să se dea în numele comisiuneĭ saŭ oriĭ căreĭ alte autorităţĭ străine!

Cerem ca toţi funcţionariĭ carĭ fac poliţia pe Dunăre să fie numiţi de noĭ; cerem ca aceştĭ amploiaţi să fie plătiţi de noĭ; cerem ca administraţiunea şi poliţia fluvială să fie făcută de noĭ; cerem ca conflictele să le hotărîm noĭ; cerem ca sentinţele să se pronunţe de tribunalele nóstre şi în numele Regeluĭ nostru (aplause).

D. ministru de externe. Unde vedeţi deosebirea?

D. M. Kogălniceanu. Dar D-vóstră, iubite fost coleg, ḑiceţi: ce să facem cu propunerea Barrère? Şi adăogaţi: nu o putem respinge aşa uşor! Vrem să cerem modificărĭ.

O am aci propunerea Barrère. Şi maĭ întêiŭ să vedem genesa acesteĭ pareriĭ, al căria autor este un tinĕr fórte inteligent şi de mare viitor: D. Barrère. Negreşit întêiŭ el a căutat să apere interesele ţĕreĭ sale ca francez, şi bine face; dar ca tot francesul eŭ cred că şi D. Barrère are simpatiĭ

www.dacoromanica.ro

pentru românĭ. Să vedem dacă el este atât de vinovat făcênd acéstă propunere cel puţin în ideia sa primordială.

Guvernul nostru era otărît să lupte maĭ ales spre a se înlĕtura vocea preponderantă a Austrieĭ din sînul comisiuneĭ mixte, pe care în principiŭ o primise. Vorba ómenilor noştri de stat era îndreptată în special asupra acestuĭ cas: noĭ nu voim ca Austria să ne majoriseze. Austria, îşĭ ḑiceaŭ, va avea neapĕrat alĕturea cu dênsa pe delegatul Serbieĭ, şi dacă ar avea şi votul preponderant, prin însăşĭ acésta România şi Bulgaria sunt majorisate: duoĭ contra treĭ? Eĭ bine, atuncĭ în mijlocul acestor preocupaţiunĭ, veni tînĕrul diplomat frances şi ḑise: Cred a vĕ putea împăca eŭ printr'o propunere care are să vĕ placă la toţĭ, şi Austrieĭ şi D-v. Nouĕ ne-a ḑis: în locul voceĭ preponderante a Austrieĭ propun să se substitue un delegat luat din sînul comisiuneĭ europene; acesta iar nu delegatul austriac va face majoritatea. Negreşit că acéstă idee nouă trebuia să placă celor carĭ în comisiunea mixtă se îngrijaŭ numaĭ de vocea preponderantă. Austrieĭ se ḑicea ce vĕ pasă de delegatul comisiuneĭ europene; în sesiunea d'întêiŭ va fi delegatul Allemanieĭ, şi în a duoa sesiune veţĭ pune pe propriul vostru delegat; şi în aceste duoă sesiunĭ veţĭ

www.dacoromanica.ro

putea cu uşurinţă a vĕ aranja tóte trebile.

Nu cred eŭ că guvernul român a aprobat acéstă ideiă; ferésca Dumnezeŭ. Dar sunt mulţi cărora li se părea că acéstă combinaţiune este mai bună de cât vocea preponderantă. Diplomatul frances era cu atât în drept de a crede că propunerea sa ar putea împăca pe guvernul român, vĕdênd că trecuse doui anĭ fără ca nimenĭ să fi ḑis un cuvênt în contra comisiuneĭ mixte, afară de obiecţiunea pentru vocea preponderantă. Iată, 'şĭ-a putut ḑice D. Barrère, că cu acest mod am scăpat România de vocea preponderantă a Austrieĭ.

Ast-fel apoĭ D. Barrère a înfăţişat propunerea sa guvernuluĭ frances, şi a înfaţişat'o ca un miḑloc deĭ mpăcaciune.

Nu cred a face o indiscreţiune; dar 'mĭ aduc aminte din suvenirile mele diplomatice, că cabinetul din Viena de mult staruia pe lângă guvernul frances ca el să intervią prin influenţa sa legitimă pe lânga guvernul din Bucurescĭ ca să'l facă să priméscă propunerile austriace.

Guvernul frances tot-d'a-una 'ĭ riposta: înţelegeţi-vĕ maĭ ântêiŭ cu Anglia, şi după aceea voiŭ vedea dacă pot să mĕ însarcinḑ cu rolul de mediator.

Eŭ şi astă-ḑi, D-lor, cred că Francia soldatul luĭ Dumneḑeŭ, nu va pune

www.dacoromanica.ro

subscrierea sa la un act care ar fi osindirea de mórte a Românieĭ (aplause).

Acésta este credinţa mea; când dar a primit propunerea Barrère şi că acésta i se înfăţişâ ca un miḑloc de împăciuire a Românieĭ, ministrul frances a putut fórte bine ḑice: să încercăm; şi atuncĭ s'aŭ ascernut detaliile.

Austria, D-lor, cum v'am spus şi altă dată, ţine fórte mult la înfiinţarea comisiuneĭ mixte, fie ea primită cu orĭ-ce modificărĭ; căcĭ acéstă comisiune mixtă nu însemnéză nimic maĭ puţin de cât asigurarea pentru dênsa pe Dunăre a uneĭ posiţiunĭ escepţionale şi privilegiate pe care o urmăresce de la 1858, şi care pururea Europa 'ĭ-a refusat'o până acum; acéstă comisiune mixtă este însăşĭ întinderea preponderanţeĭ austro-ungare până la Marea-Négră. Spre a ajunge la acésta, aţĭ vĕḑut că Austria nu s'a mulţumit a avea la Paris pe contele Beust, diplomatul cel maĭ încercat, şi care, în privinţa intereselor încredinţate luĭ, atât era de activ în cât nu permitea consilierilor sĕĭ de legaţiune să mérgă la minister, ci se ducea el singur, el aşa de bĕtrân, şi de treĭ patru orĭ pe sĕptămână, ca un june de 20 anĭ, urca cele treĭ caturĭ carĭ conduc la biurourile ministeruluĭ de externe frances; — şi a trămis la Paris şi pe contele Wolkenstein care fusese ales de contele Kalnoki ca

www.dacoromanica.ro

ambasador pentru Petersburg, şi pe care în loc să 'l trămită la postul sĕŭ l'a trămis la Paris ca să trateze cestiunea. Din acestea numaĭ vedeţĭ câtă importanţă pune Austria, în cât pe ambasadorul numit la curtea cea maĭ importantă pentru Austro-Ungaria, a preferit a 'l trimite maĭ âutêiŭ la Paris unde a şedut lunĭ întregĭ.

In adevĕr, contele Wolkenstein a isbutit aşa de bine în misiunea sa, DD. ministri, în cât vĕ pot asigura că dacă aş fi pus în alternativa durerósă de a alege între propunerea Barrère şi între anti-proiectul austriac cu restricţiunile făcute de fostul ministru de externe, eŭ aş primi de preferinţă comisiunea mixtă; pentru că dacă mi s'ar propune o mórte dată încet de mulţime de cuţite, şi alta care să mĕ omóre îndata, vĕ mărturisesc curat ca aş primi pe cea din urma (ilaritate).

In adevĕr, D-lor, comisiunea mixtă cu dreptul de apel este numaĭ o primă instanţă, şi şciţĭ că mulţĭ perd la prima instanţă, dar pot caştiga la a doua. Daca însă nu am a doua instanţă, şi perd la prima, am perdut totul. Acésta este propunerea Barrère, căcĭ ea esclude, nimiceşte în fapt dreptul de apel.

Acum vin la propunerea Barrère, in amănuntele eĭ.

D-lor, D. ministru de externe ne ḑice să primim propunerea Barrère însă

www.dacoromanica.ro

cu modificări, dar adaoge eŭ nu cred că se vor primi de Europa modificările propuse de noĭ.

D. ministru de externe. Reproduceţĭ inesact.

D. M. Kogălniceanu. Propunerea Barrère ḑice aşa:

„Comisiunea singură 'şĭ va redacta regulamentele interióre... pentru ordinea lucrărilor sale, precum şi instrucţiunile speciale către agenţiĭ sĕĭ, în vederea aplicăreĭ regulamentelor etc.“

„Comisiunea în prima sa sesiune va proceda la numirea agenţilor desemnaţĭ la art. 5, adică inspector, sub-inspectorĭ, etc.—Dar să mergem maĭ înainte.

„Totuşĭ regulamentul interior şi restricţiunile cu un caracter general şi regulamentar precum sunt acele despre care se vorbesce în art. 9 al actuluĭ public de la 2 Noembre 1865, privitor la navigaţiunea de la gurile Dunăreĭ, vor fi maĭ întêiŭ comunicate comisiuneĭ europene, şi nu vor fi aplicate de cât după ce acéstă comisiune le va fi găsit conforme cu principiile carĭ aŭ servit de basă regulamentelor de faciă.“

Când citiŭ d'întâiŭ acest articol, 'mĭ ḑiceam: într'un chip indirect tot ne este dat dreptul de apel. Dar ea să vedem art. 9 din actul din 2 Noembre 1865 la care ne trămite propunerea Barrère?

www.dacoromanica.ro

Eĭ bine, acest articol esenţial nu tratéză de cât despre numirea funcţionarilor comisiuneĭ europene, inspectorul navigaţiuneĭ, căpitanul de la portul Sulina, care acum după actul adiţional, votat maĭ alaltăier, aŭ să se numéscă de către comisiunea europeană.

Aşa dar, numaĭ cestiunile carĭ ţin de acest articol sunt supuse apeluluĭ la comisiunea europénă.

Aşa dar, dreptul de apel este numaĭ cu numele, numaĭ o ilusiune, afară dacă bună óră vre-o dată comisiunea mixtă, în lipsa delegatuluĭ austriac, ar face numirea inspectoruluĭ, neplăcută acestuĭ delegat.

D-lor deputaţĭ, D. Vernescu a făcut o analisă maĭ specială, articol cu articol a propuneréĭ Barrère; dar a uitat un lucru. Acéstă propunere ḑice: inspectorul va fi numit de comisiunea mixtă, sub-inspectoriĭ vor fi propuşĭ pe o listă de treĭ nume de fie-care Stat riveran pentru întinderea sa, şi comisiunea mixtă va alege dintre aceştĭ treĭ. Eĭ bine, ce păcat original maĭ conservă aceştĭ sub-inspectorĭ?

Afară de acel că numele lor ar figura pe o listă propusă de guvernul sêrb, orĭ bulgar, orĭ român, ḑic: ce păcat original aŭ eĭ, pentru că o dată numiţĭ să nu le se păstreze măcar atributele ce le revin după tóte organisaţiunile administrative din lume. In a-

www.dacoromanica.ro

devĕr, în ordinea ierarhică administrativă, noĭ scim că prefectul atârnă de ministru, sub-prefectul de prefect, primarul de sub-prefect. Eĭ bine, după propunerea Barrère, căpitaniĭ de porturĭ nu atârnă de sub-inspectorĭ, pentru că sub-inspectoriĭ aŭ avut nenorocirea să figureze pe o listă propusă de puterile riverane; căpitaniĭ de porturĭ atârnă de inspector.....

D. ministru de externe. Nu se póte modifica?

D. M. Kogălniceanu. D. ministru 'mĭ face întreruperea că acéstă mare, mare prescripţiune se póte modifica!.... Daţi-'mĭ voe: sunt şése ore şi voesc să las şi pe alţiĭ să vorbéscă; prin urmare, nu pot să pun discuţiunea pe un tĕrâm atât de slab! Mĕ rădic maĭ sus! Defiez pe D. ministru de externe sa 'mĭ dovedésca dacă în propunerea Barrère există un singur articol, începênd de la 1 şi până la 12, care se pótă fi primit de D-sa, saŭ daca tóte aceste articole modificându-se cum trebue, maĭ póte rĕmâne ceva din propunerea Barrère! Ah! este art. 12 care ţice că comisiunea mixtă 'şĭ va avea reşedinţa la Giurgiu. Acest articol, acest singur articol cred că 'l vor primi giurgiuveniĭ (ilaritate). Sfătuesc pe onorabilul meŭ amic, D. Iepurescu, deputat de Giurgiu, să 'l primĕscă pre acesta (ilaritate).

www.dacoromanica.ro

D. Iepurescu. Primesc.

D. M. Kogălniceanu. Primescĭ ca deputat de Giurgiŭ, dar nu ca deputat al Românieĭ.

D. Iepurescu. Da. Dar ca deputat al Românieĭ nu.

D. M. Kogălniceanu. Apoĭ, D-lor, când tóte aceste articole de sus până jos aŭ să fie modificate, va maĭ rĕmâne vr'un articol la ordinea ḑileĭ? Cum vedeţĭ, D-luĭ însuşĭ, D. ministru de externe cred că a înţeles slăbiciunea teseĭ D-sale; şi dar să venim cu un contra-proiect.

D. ministru de externe. Care?

D. Kogălniceanu. Nu este nimenĭ între noĭ, care cunoscênd drepturile şi glasul ţĕreĭ, nu este om care, făcênd politică, să nu 'l pótă face, şi chiar expune. Iată, D-le ministru, să vi 'l expun şi eŭ: Regulamentele de poliţie, de navigaţiune, de supraveghere se fac de comisiunea europénă, unde figuréză delegaţiĭ statelor riverane, prin urmare şi al nostru.

D. ministru de externe. Cer cuvêntul.

D. M. Kogălniceanu. Nu maĭ cereţĭ cuvêntul, până ce vĕ voiŭ presenta contra-proiectul meŭ. Urmez: regulamentele se aplic de guvernul român şi de autorităţile sale, sentinţele se daŭ de autorităţile române şi se execută în numele Regeluĭ, asemenea amplo-

www.dacoromanica.ro

iaţiĭ se numesc de guvernul nostru. Eată în scurt acest contra-proiect. Maĭ adaog că avem şi vasele nóstre pentru facerea poliţieĭ, cum le-am avut şi maĭ 'nainte! In adevĕr, înainte am avut numaĭ caice, acum avem şi vase de resboiŭ! Aşa dar, nicĭ aicĭ n'avem nevoe de marină străină. Cum aţĭ ḑis D-v. chiar, D-le ministru, că şi înainte, în timpul Domnitorilor vasalĭ, poliţia pe Dunăre se făcea de noĭ, atuncĭ maĭ slab; acum vom face-o într'un chip maĭ energic. O dată acésta hotărît, tot noĭ ne vom ocupa şi de lucrările trebuitóre pe Dunăre pentru a asigura şi înlesni maĭ bine navigaţiunea. In adevĕr, Austria are acum dreptul să strice Porţile de fier; daca Austria nu le va strica, noĭ ne vom înţelege cu Serbia, buna nóstră vecină; şi cred că ne va fi bună vecină în acésta, şi cred că vom putea convinge pe Europa la noua conferinţă, că cel puţin, în maĭ scurt timp de cât Austria, vom putea sparge stâncele danubiene aflate între ţĕrmurile nóstre.

D. ministru de lucrărĭ publice ne spunea a-l'altă-ieri, că nu póte să deschidă, fără înţelegere cu Bulgaria, canalul de la Giurgiu, pentru că ameninţă Rusciukul să rĕmâie fără apă; eĭ bine, ne vom înţelege cu Bulgaria acolo unde ambele ţĕrmurĭ ale Dunăreĭ nu vor fi ale nóstre: de la Silis-

www.dacoromanica.ro

tra încolo, amândouĕ ţĕrmurile fiind ale nóstre, nu vom avea a ne înţelege de cât cu noi. Viŭ acum a vorbi în privinţa supravegherei. Am vĕdut că congresul de la Berlin nu a voit să priméscă propunerea baronului Haymerlè ca supravegherea aplicărei regulamentelor să fie încredinţată unuĭ singur delegat, ci şi-a păstrat ea singură acest drept de supraveghere. Ce ḑice tratatul de la Berlin? Ḑice: că regulamentele până la Porţile de fier se vor pune în armonie cu acelea carĭ sunt de la Galaţi la Marea-Négra. Eĭ bine, supravegherea şi în sus de Galaţi se va face cum se face în josul Galaţuluĭ? Comisiunea europeană va numi în fie-care an delegaţi saŭ comitete compuse de doŭi, trei delegaţi şi când va constata abateri va trata cu noi în mod diplomatic pentru înlăturarea lor (întrerupere).

Dar nu vĕ place acésta? Iată pentru ce: pentru că D-v. nu voiţi ca să vĕ puneţi în contrad̦icere, nu ḑic cu angagiamentele luate, dar cu adesiunile slabe, dar în realitate date, precum a afirmat şi fostul preşedinte al consiliului, D. Dimitrie Brătianu, ḑicând cum că notele date de D. Boerescu aŭ putut să facă pe puterĭ să crĕḑă că sunt óre-carĭ angagiamente luate, ca sunt adesiunĭ date la înfiinţarea comisiuneĭ mixte, şi D-v. acum

www.dacoromanica.ro

nu voiţi să o rupeţi de o dată! Ei bine, luaţi séma că astă-dĭ aveţi putinţă de a vĕ retrage cuvintele, căcĭ noĭ vĕ deslegăm (aplause).

Noĭ, representaţiunea naţională, nu voim, nu primim comisiunea mixtă sub orĭ-ce formă D-ta aĭ voi s'o botezĭ! Alt-fel, ne-aĭ face a crede, că în post nu vreĭ să mănâncĭ raţa, căcĭ este carne, dar că mănâncĭ lişiţa, căcĭ, cum ḑic preoţiĭ catolicĭ, este peşce (mare ilaritate). Eĭ bine, naţiunea nu primesce nicĭ raţa, nicĭ lişiţa.

Aş putea vorbi maĭ multe despre propunerea Barrère; dar cred că v'am arĕtat destul canavua contra-propunereĭ ce aţĭ putea presenta. Onor. D. Statescu este om de sciinţ , este inteligent. D-sa a studiat cestiunea, şi va înţelege uşor din puţinele mele cuvinte, că D-sa cu inteligenţa D-sale póte să înf'ţişeze un contra-pro'ect plin, întreg, ţinênd séma de interesele Europeĭ şi de drepturile nóstre suverane asupra ţĕrmurilor şi apelor nóstre. Insă ni se va putea póte opune: dar ce se face cu acea scrisóre, care se află la ministerul de esterne austriac şi care fostul ministru a decla at'o în Senat că a fost un punct de plecare al tratativelor cu cabinetul din Viena? Ce se face? Proverbul român ḑice: Vodă *va* şi Hâncu *ba*! Ţéra este Hâncu, şi Hâncu nu primesce (aplause prelungite)

www.dacoromanica.ro

D-lor, voiŭ sfârşi cum am început. Când în ḑiua de 10 Maiŭ, acum un an, în mod solemn s'a purtat pe stradele Bucurescilor Corónа României, acea Corónă pe care Regele a fost chemat ca să se rostéscă cum ea să fie, şi că El a ḑis să fie făcută din oţelul tunurilor luate la Plevna, şi Regele şi ţéra aŭ înţeles că în privinţa drepturilor ţĕreĭ nóstre, Corónа, adică suveranitatea ţĕreĭ trebue să fie apărată cu o politică de oţel, iar nu de cositor (aplause frenetice).

Sunt pericole, aŭ fost pericole pentru ţéra nóstră, cea din urmă a fost cestiunea Basarabieĭ; n'aţĭ consultat pericolele, când D-v. aţĭ refusat a o da de bună voe. Refusând, am perdut póte pentru un timp amiciţia uneĭ marĭ puterĭ.

Aci póte voiŭ fi calificat de ruso-fil de către jurnalele austriace, cum de maĭ mult şi sunt calificat, când voiŭ ḑice că Rusia de la Petru-cel-Mare 'şĭ are pagine frumóse scrise în istoria nóstră, şi că dênsa a făcut în multe rênduri marĭ şi sângeróse sacrificiĭ pentru emanciparea nóstră. Noĭ pentru acésta îĭ purtăm recunoscinţă, dar acésta nu ne-a oprit şi nu a trebuit să ne opréscă, când a fost vorba de a ni se lua o parte din pământul nostru, de a ne face datoria, şi de a nu'l da de bună-voe (aplause).

Apoĭ dacă am refusat să cedăm na-

www.dacoromanica.ro

ţiuneĭ aceleia, care cu sângele eĭ şi al nostru ades aŭ covêrşit apa, care, cum ḑicea D. Lahovari, curge pe Dunăre, cum se póte crede că acum noĭ putem de bună-voe da chiar Dunărea ? Să refusăm dar. Şi tocmaĭ refusând, vom arăta lumeĭ că Regatul Român nu póte primi să devie instrumentul nicĭ al preponderanţeĭ rusescĭ, nicĭ al preponderanţeĭ austriace (aplause).

La gurile Dunăreĭ nu putem să primim de cât preponderanţa europeană, pentru că numaĭ aşa, acéstă preponderanţă va putea fi şi preponderanţă română; şi Dunărea fiind europeană, va putea rêmâne şi românéscă (aplause).

D-lor, sfârşesc, adăogând un singur cuvênt. Ceĭ ce merg la biserică şi ascultă sânta leturghie, aud pe preot rădicând glasul şi ḑicênd : *sursum corda*, sus să avem inima. Cu inima sus dar, să tratăm acéstă cestiune (aplause entusiaste şi îndelung repeţite) !

www.dacoromanica.ro

ŞEDINŢA DE LA 2 MAIŬ 1882

D. **M. Kogălniceanu.** D-lor, am regretat fórte mult că în Senat —dar acesta este dreptul Senatuluĭ—s'a găsit nu representanţiĭ unuĭ partid, ci câte-va onorabile individualităţĭ din partidul conservator,—pentru că din nenorocire vĕd că şi în acéstă cestiune. ca şi în altele, partidul conservator are membrĭ care fie-care 'şĭ aŭ opiniunile lor diferite unul de altul; am regretat dar fórte mult vĕdênd că maĭ aleş unĭĭ din bĕtrânĭ aŭ c ḑut în greşală, de a crede că momentul era oportun, pentru ca pe tèrâmul cel maĭ nepotrivit, acel al cestiunilor naţionale, să vie să ḑică miniştrilor: daţi-vĕ jos măcar până când se va hotărâ cestiunea Dunăreĭ (ilaritate). Socotiam cum că asemenea cuvinte şi o asemenea atitudine a unora din conservatorĭ din Senat, blamată de mulţĭ alţĭ conservatorĭ, nu 'şĭ vor regăsi resunet şi în Camera nóstră. Regret fórte mult că onor. D. Al. Lahovari, adesea atât de logic, atât de inteligent, atât de curagios, astă-ḑĭ a căḑut în aceiaşĭ greşală; greşală care a dat D-luĭ ministru de externe dreptul ca să se apere; dar toto-dată onor. D. Stătescu nu s'a putut stăpâni de a comite şi D-sa o altă greşală încă şi maĭ mare, aceea de a în-

www.dacoromanica.ro

tărita pasiunile de partid, care tocmaĭ astă-ḑĭ, şi maĭ ales astă-ḑĭ, n'ar trebui să ne insufle (aplause.) Eŭ, D-lor, mĕ voiŭ feri de a cădea în asemenea greşală, de şi onor. D. Stătescu a venit şi a făcut o crimă acelora carĭ în acéstă cestiune ca şi în tóte cestiunile marĭ aŭ invocat şi puternicul concurs al Corónei.

D-lor, óre când Domnul Românieĭ a scos sabia din técă şi a trecut Dunărea, punêndu-se singur în capul armateĭ spre a apăra independenţa Românieĭ, óre prin acésta el nu 'şĭ-a îndeplinit o datorie? Óre n'a fost acesta primul act care l'a condus la Coróna Regală? Apoĭ când în mijlocul Camereĭ române, noĭ facem apel la Coróna ca să intervie în apărarea drepturilor ţĕreĭ, prin acésta noĭ insultăm Coróna? Nicĭ de cum.

Eŭ ca ministru, m'am socotit dator de a consilia pe Domnitor ca, în cestiunea Basarabieĭ să intervină însuşĭ şi direct şi să se adreseze către acel mare Impĕrat, în ajutorul căruia el a alergat, şi să'ĭ ḑică, să'ĭ céră: ca în semn de recunoscinţă pentru sângele românesc vĕrsat în Bulgaria, să nu i se dea drept resplată pierderea Basarabieĭ. Tot asemenea şi astă-ḑĭ iarăşĭ Coróna să ne vie în ajutor în apărarea Dunăreĭ, şi sunt sigur că cugetarea Aceluia ce pórtă pe

www.dacoromanica.ro

fruntea sa Coróna României, nu este de a sta rece în apărarea Dunărei.

Iată, o afirm, ce aŭ înţeles aceĭ din opoziţiune când eĭ aŭ facut apel la Coróná.

D-lor, Rege, guvern, Cameră, ţéră trebue toţĭ să apere drepturile ţĕreĭ; pentru că unde sunt drepturĭ sunt şi datorĭĭ; şi cu cât drepturile sunt maĭ marĭ cu atât maĭ marĭ sunt şi datoriile (aplause).

D-lor, şi astă-ḑĭ ca şi ierĭ mĕ voiŭ manţine pe tĕrâmul pe care m'am ţinut ierĭ. Nu este momentul acum să ne certăm pentru putere, şi nicĭ nu cred că este bine şi folositor ţĕreĭ ca să aducem o crisă ministerială, tocmaĭ acum când unul din interesele cele maĭ vitale ale României este în joc. Eŭ nu cred că în situaţiunea actuală un alt minister s'ar găsi în posiţiune ca să apere maĭ bine acéstă cestiune, de cât ceĭ ce sunt la cârma Statuluĭ.

D. prim-ministru a ḑis în Senat: ḑiceţĭ că noĭ am compromis cestiunea? Eĭ bine, lăsaţi-ne ca tot noĭ să conducem lucrurile cum le am început; şi când la finit veţĭ vedea cum că n'am isbutit şi nu ne am făcut datoria, atunci veţĭ fi în drept a ne judeca şi a ne osîndi.

Mĕ unesc cu aceste cuvinte, dar nu cu acele ale D-luĭ ministru de externe, care după ce ne a ḑis, că 'şĭ face da-

www.dacoromanica.ro

toria, apoĭ a adĭogat că se îndoesce că succesul va fi al nostru; şi în adevĕr dacă opositiunea aducêndu'şĭ aminte de cele petrecute, se arată cu îndoială în privinţa succesuluĭ ministerului în acéstă cestiune, causa este că însuşĭ D. ministru de externe de la început şi în Senat şi în Cameră maĭ ca ne a luat tótă încrederea în succes.

Predecesorul D-sale dicea despre comisiunea mixtă că ea este primită de tóte puterile; acum D. Stătescu, vine şi ne spune la rêndul sĕu, că tóte puterile aŭ primit propunerea Barrère.

Eĭ bine, aceste îmbinate afirmaţiunĭ daŭ nascere la duoĕ ideĭ; una care face pe unĭĭ să plece capul şi să priméscă, şi alta care face pe alţiĭ să crédă că maĭ este loc de resistenţă, de apĕrare, şi, prin urmare, să şi dică: *nu primim.*

Eŭ nu cred, D-lor, ca lucrul este aşa de înaintat, nu cred că suntem în ajun d'a perde Dunărea! Cred din contra că putem s'o păstrăm; dar pentru acésta trebue să avem curajul d'a lupta, trebue patriotism şi maĭ cu sémă ne trebue concordie, ne trebuie hotărîrea de a înlătura dintre noĭ acel spirit egoist, acele pasiunĭ şi urĭ de partidă, care nu o-dată aŭ compromis causele cele maĭ drepte.

Astă-dĭ fie-care trebue să ne socotim români datorĭ să ne unim spre a apĕra o causă românéscă, dând guver-

www.dacoromanica.ro

nului, ori-care el este, tot concursul nostru, pentru că cestiunea este vitală pentru ţéra nóstră.

Va veni momentul când vom cerceta dacă ministerul 'şi-a făcut bine saŭ 'şi-a făcut rĕŭ datoria; astă-di însă înainte de tóte trebue să scăpăm ţéra, Dacă perdem Dunărea, perdem chiar raţiunea d'a mai fi. In adevĕr, cu Dunărea în mâni străine ce ar mai representa Regatul României? Nimic alt de cât ceea-ce representaŭ Moldova şi Valahia de mai înainte, încunjurate cu cetăţi turcesci; aceste nu mai sunt, dar când în porturile nóstre vor fi autorităţi străine, când Dunărea română va fi în mâni străine, ce viitor ne ascéptă?

D-lor, onor. D. ministru ieri ne spunea şi ne a dis'o şi chiar astă-di: D-v. nu spuneţi nimic, nu ţ ceţi nimic, nu arătaţi nimic, vĕ mărginiţi numai în negaţiuni; în frase banale: ţineţi-vĕ de tratatul de la Berlin, art. 55, şi atâta tot. Acésta este imputarea ce D-sa adreséză D-luĭ Lahovari şi chiar D-luĭ Vernescu indirect, căci D. Lahovari n'a făcut astă-di de cât a continuat şi a desvoltat teoria de ieri a D-luĭ Vernescu.

In privinţa supravegherei, în privinţa dreptuluĭ de supraveghere, în privinţa exerciţiuluĭ dreptului de supraveghere, eŭ vĕ mărturisesc, că chiar pusesem în propunerea mea un anume

www.dacoromanica.ro

articol pentru a arata cum înţeleg eŭ acéstă supraveghiare.

Insă cestiunea supravegherei şi chipul cum se va exercita atârnă de însăşĭ existenţa comisiuneĭ europene; care acésta după 1883 este pusă în joc. Aşa dar nu cred că este bine ca acum să intrăm în explicaţiune cu însuşi Europa cum acéstă supraveghiare urméză a se exercita şi de cine? Maĭ întêiŭ să înlăturăm pericolele actuale, şi apoĭ ne vom ocupa şi de cestiunile de a duoa ḑi. Negreşit că D-vóstră recunó-ceţĭ împreuna cu mine, cum că comisiunea europeană are dreptul de a face regulamente în privinţa supravegherei, precum are dreptul să facă şi regulamente în privinţa poliţieĭ fluviale, cum are dreptul să facă regulamente şi pentru garantarea libertăţeĭ navigaţiuneĭ pe Dunăre.

Dar prin acésta este a ḑice, ca daca are dreptul de a face aceste regulamente, ar avea dreptul de a aplica tot ea şi aceste regulamente? Dacă s'ar primi asemenea teoriĭ, apoĭ orí-cum ne vom întórce venim fatalmente la comisiunea mixtă saŭ la alte comisiunĭ de asemenea natură, însă împodobite cu un alt nume. La început acéstă comisiune avea alt nume; ea avea a se numi inspectorat general al Dunăreĭ, apoĭ comisiune riverană; şi numaĭ când s'a vĕḑut că era prea gros, cum s'ar ḑice,

www.dacoromanica.ro

de a se numi comisiune riverană o comisiune în care eraŭ state carĭ de fel nu eraŭ riverane, numaĭ atunci s'a găsit de cuviinţă a i se da numirea de comisiune mixtă compusă din state riverane şi neriverane.

Dar onor. D. ministru de esterne ne va ḑice, că este o deosebire mare între ambele comisiunĭ, că comisiunea de supraveghere este cu totul alta de cât comisiunea mixtă! Mărturisesc că eŭ nu pricep acéstă deosebire. Orĭ acéstă comisiune va avea atribuţiile sale, puterea sa, orĭ nu va avea. In adevĕr, ce va să ḑ. . comisiune de supraveghere? Ce va face ea? Dacă nu va avea anume atribute, ea nu va avea altă activitate de cât de a se preumbla pe Dunăre spre a vedea cum agenţiĭ noştri şi autorităţ le nóstre esecută regulamentele. Nu socotesc că acéstă comisiune să se mărginéscă în acest rol mediocru, afară numaĭ dacă încet încet nu se va preface într'o anume epitropie asupra nóstră, controlându-ne, vexându-ne, făcênd viuéţă grea autorităţilor nóstre riverane.

Nu înţeleg dar pentru ce D. ministru ţine la acéstă comisiune, şi pentru ce D-sa voesce a mĕ asocia la genesa acestei comisiunĭ, ḑicêndu'mĭ că şi eŭ aşĭ fi cerut o comisiune de supraveghere, adăogând că eŭ voesc ca acéstă comisiune să fie compusă numaĭ

www.dacoromanica.ro

din state neriverane, când D-sa o cere sa fie compusa din state riverane şi neriverane. Mai întêiŭ, eŭ nicĭ o-dată n'am ceruţ acésta comisiune, saŭ orĭcare altă comisiune. M'am esprimat prea mult şi aci, şi prin presă şi prin lucrările mele oficiale; în tóte eŭ am combătut teoria că comisiunea europeană ar avea dreptul să creeze pe Dunăre o alta comisiune, un alt corp, ori-care ar fi el. Nu, o afirm, nicĭ o-data nu m'am rostit că trebue, că se póte să se înfiinţeze ast-fel de comisiuni! Şi aceĭ carĭ cer înfiinţarea de comisiuni, orĭ-care le-ar fi denumirea şi atributele, prin ênsuşĭ acésta recunosc că s'ar putea înfiinţa şi comisiunea mixta. M'am mărginit şi mĕ mărginesc în a ḑice şi acum, că comisiunea europeană ar putea să esercite o supraveghere a aplicărei regulamentelor făcute, saŭ printr'un delegat, precum era propunerea făcută congresului de baronul de Haymerlè, saŭ prin comitete temporale unul şi altele provisorii, cum acésta se face de comisiunea europeană pentru Dunare în josul Galaţilor. Ĭi sa şi acésta era numaĭ ca o idee aruncată şi înca nehotărîtă, nestudiată bine. Dar când vĕd bună-óră tendinţa că acea comisiune mixtă să se transforme numaĭ cu numele; când vĕd ca propunerea Barrère se ia drept punct de plecare al tratărilor nóstre, propunere

www.dacoromanica.ro

care pentru mine este mai rea de cât însăşi comisiunea mixtă, pentru că cel puţin cu primirea comisiuneĭ mixte se propunea un drept de apel, când dincóce acest apel dispare; şi apoĭ din început şi ca regulă, inspectorĭ, sub-inspectorĭ, toţĭ ceĭ-alţĭ amploiaţĭ se numesc de comisiune şi se pun sub ordine străine, şi acestea tóte se fac în ântêiul an al întrunireĭ comisiuneĭ mixte, când maĭ din'ainte suntem siguri că avem să fim majorisaţĭ de Austria şi aliaţiĭ sĕĭ; vĕ marturisesc că tóte aceste combinaţiunĭ formézĭ un Dedal din care omul cu minte n'ar putea să iasă de cât într'uu singur chip, acela de a nu intra în el; căcĭ o-dată intrat într'ênsul, nu sciŭ, o maĭ repet, cum ar maĭ putea eşi din el.

Rĕspunzênd provocăreĭ D-luĭ ministru, eŭ vin astă-dĭ cu o propunere făcută, şi acésta maĭ cu deosebire ca să arat domnuluĭ ministru de esterne, că s'ar putea găsi şi o altă combinaţiune independentă cu totul de propunerea Barrère, şi pe care s'ar putea pune guvernul spre a putea trata. Acéstă combinaţiune este numaĭ desvoltarea principielor carĭ decurg în mod positiv din tratatele carĭ astă-dĭ reguléză materia.

Iată, D-lor, propunerea mea:

www.dacoromanica.ro

RESOLUȚIUNE

România a îndeplinit cu sânțenie tóte îndatoririle cari 'i s'aŭ prescris de tratatul de Berlin, orĭ-cât de împovĕrătóre ele aŭ fost;

Camera deputaților nu póte adera ca, în contra acestuĭ tratat, să i se lovéscă suveranitatea fie pe țĕrmurile, fie pe întinderea apelor sale;

Camera dar, atât cu dreptul de Stat de sine stătător și suveran cât și în puterea tratatelor de Paris și de Berlin, și în special în virtutea art. 55 al acestuĭ ultim tratat, invita pe guvern în modul cel maĭ categoric a nu adera la înființarea propuseĭ comisiunĭ mixte saŭ orĭ-căreĭ alte autorități permanente sub orĭ-ce denumire ea ar fi, avênd aceste chemarea de a executa regulamentele saŭ a supraveghia executarea regulamentelor, ce pentru întinderea Dunĕreĭ de la Porțile-de-Fer până la Galați, comisiunea europeană este însărcinată a le elabora;

Ca basă la elaborarea acestor regulamente, guvernul se va povățui de principiile cari sunt în vigóre și pentru alte fluviurĭ ce percurg maĭ multe state, și carĭ ca ast-fel sunt puse sub garanția dreptuluĭ public european, creat prin congresul de la Viena din 1815 și aplicat și Dunĕreĭ prin tratatele de la Paris și Berlin, și anume:

www.dacoromanica.ro

Art. 1. Executarea regulamentelor elaborate de comisiunea europeană aparţine de drept fie-căruĭ stat riveran pe tótă întinderea ţĕrmurilor sale, şi în tot percursul apelor sale.

Art. 2. Fie-care stat riveran al Dunărei dintre Porţile-de-Fer şi Galaţĭ numesce singur autorităţile locale şi agenţiĭ în special însărcinaţi cu manţinerea libereĭ navigaţiunĭ a fluviuluĭ pentru tóte paviliónele şi cu ţinerea poliţieĭ administrative şi judiciare pe întinderea ţĕrmurilor şi apelor aparţinênd acestuĭ stat.

Asemenea fie-care stat riveran are singur dreptul de a face şi da instrucţiunĭ şi ordine speciale, privitóre la îndeplinirea deosebitelor atribuţiunĭ ale autorităţilor locale şi ale diferiţilor agenţĭ însărcinaţĭ anume cu esecutarea regulamentelor elaborate de comisiunea europeană.

Aceste instrucţiunĭ şi ordine însă nu vor putea să se abată de la coprinderea acestor regulamente şi încă maĭ puţin a le modifica.

In ce privesce România, tot personalul acestor autorităţĭ nu va fi compus şi numit de cât dintre cetăţenĭ Românĭ şi nu va atârna de cât de guvernul Român.

Art. 3. Fie-care stat riveran va acoperi din budgetul sĕŭ cheltuelile reclamate de esecutarea regulamentelor

www.dacoromanica.ro

elaborate de comisiuuea europeană, precum şi de plata agenţilor însărcinaţi ad-hoc cu acéstă esecutare.

Asemenea fie-care stat riveran va percepe în folosul sĕŭ amendele cu carĭ vor fi lovite contravenţiunile la regulamentele şi diferitele dispositiuni de poliţie privitóre la navigaţiunea Dunărei.

Art. 4. Când ambele ţĕrmurĭ ale uneĭ părţĭ a Dunărei nu aparţin aceluiaşĭ stat, este reservat staturilor ce posedă fie-care câte un ţĕrm de pe acéstă întindere, a se înţelege împreună pentru a stabili modul aplicărei în comun, a regulamentelor în privinţa bastimentelor în navigaţiune, carĭ percurg Dunărea fără a se opri în porturĭ.

Iată propunerea mea; mĕ opresc de la maĭ multe desvoltărĭ; dacă principiile generalĭ, pe care este întemeiată propunerea, se vor primi, de la sine se înţelege că se vor putea face şi alte adăogirĭ complimentare.

Eŭ cred că aci sunt prescripţiunĭ positive şi precise şi că ele nu se maĭ pot cualifica de simple teorĭĭ saŭ negaţiunĭ.

Venim şi ţicem curat: ceea ce este pe orĭ-ce fluviŭ convenţional cerem să fie şi pe Dunăre!

Noĭ până astă-ţĭ am fost stăpânĭ pe partea Dunărei ce scaldă ţĕrmurile nóstre, voim să fim stăpânĭ şi pe viitor.

www.dacoromanica.ro

Eŭ nu cred ca să fie cine-va care să se pótă plânge, că pe Dunărea bulgaro-română n'ar fi îndestulă libertatea; decî numaĭ de lipsa de libertate pe Dunărea nóstră se póte cine-va plânge, şi maĭ ales pavilionul austriac!

D-lor, toţî scim că guvernul unguresc nu permite societăţeĭ austriace de navigaţiune cu vapórele pe Dunăre, ca în apele sale să rădice şi să lase să fâlfâie drapelul Hapsburgilor; asemenea nu permite în apele sale ca de la căpitanul vasuluĭ până la cel din urmă matroz să vorbéscă altă limbă de cât cea unguréscă.

Vedem asemenea o luptă mare între ambele jumĕtăţĭ ale aceluiaşĭ stat, ale aceluiaşĭ imperiŭ în privinţa uneĭ învoelĭ pe care societatea căilor ferate ale statuluĭ, Staats-Bahn, a încheiat de curând cu guvernul unguresc, şi prin care Staats-Bahn se îndatoresce a înfiinţa un consiliŭ de administraţiune special la Pesta; şi jumĕtatea imperiuluĭ tótă partea cislatană s'a pus in picióre; se agită Camera, Senat, diete provinciale, camere de comerciŭ până şi acea din Cernăuţi, strigând că prin acéstă învoélă sunt amar lovite cele maĭ importante interese. Noĭ, carĭ nu voim a lovi nicĭ un drept, nicĭ un interes străin austriac, carĭ am păstrat şi apărat libertatea navigaţiuneĭ Dunăreĭ pentru tóte pavilióne maĭ mult de cât le ar fi a-

www.dacoromanica.ro

părat orĭ-care alt stat, se găsesce că suntem naivĭ, nexperimentaţĭ, că nu înţelegem importanţa intereselor comerciale, şi că prin urmare trebue să ni se ia din mâna stăpânirea Dunăreĭ. Ei bine, D-lor, patriotismul, bunul simţ, instinctul de conservare ne face o lege ca să nu o dăm, ne impune datoria ca să resistăm. O voce autorisată, o voce elocinte şi maĭ nainte de tóte, o voce amică şi chiar fórte amică a dis deună-di D-luĭ prim-ministru în Senat: plécă urechea, şi audĭ glasul ţĕreĭ cum se rostesce în acéstă cestiune, ascultă opiniunea publică, nu te depărta de opiniunea publică, căcĭ este o datorie pentru D-ta, a nu te depărta de naţiune într'o asemenea mare cestiune. La acestea D. prim-ministru a rĕspuns: eŭ mĕ sfătuesc cu opiniunea publică, eŭ respect opiniunea publică, însă numaĭ când acea opiniune publică conduce la bine; căcĭ, să nu uităm că tot opiniunea publica striga o-dată în Francia: *la Berlin*; şi scim unde acele strigate aŭ condus pe Francia. Să'mĭ permită onor. D. prim-ministru a'ĭ întâmpina, ca nu găsesc comparaţiunea fericită. Aŭ Berlinul era al Francieĭ? Francia nu sciŭ pentru care motiv real a declarat Prusieĭ resbelul, Francia saŭ maĭ bine ţicênd guvernul sĕŭ voia să mérgă în capitala uneĭ ţĕrĭ străine! Apoĭ noĭ voim să decla-

www.dacoromanica.ro

răm resbel; cuĭ voim noĭ să luăm vre-o capitală străină? Aŭ strigăm noĭ: la Pesta, la Belgrad, la Sofia? Aŭ strigăm noĭ la Braşov, măcar la Cernăuţĭ, la Kisineŭ. Aŭ voiţĭ D-v. ca România să nu se împotrivéscă când alţiĭ prin vocea guvernuluĭ lor strigă: la Severin, la Calafat, la Măgurele, la Giurgiu, la Olteniţa, la Ostrov, la Călăraşĭ, la tóte porturile nóstre? căcĭ aceste strigăte le însemnéză comisiunea mixtă! *Ţiştĭ pe porturile române* nu însemnéză de cât *despuerea României de Dunărea nóstră.*

Apoĭ, nu avem dreptul să ne împotrivim, cum eroic s'a împotrivit acea putere care se amenința să i se ia capitala şi care 'şi-a dat răspunsul la Versailles şi la Paris. Cu regret vĕ citez acest eveniment dureros, căcĭ simpatiele nóstre sunt pentru sora nóstră Francia chiar când ea ne lovesce. Dar datoria nóstră în acéstă mare cestiune este să resistăm toţĭ ca un singur om şi cu capul sus să ḑicem: nu.

Este dureros pentru noĭ, fórte dureros de a ne vedea încurcaţĭ într'o nouă luptă. Abia scăpaţĭ de una, dăm peste alta; abia scăpaţĭ de cestiunea Basarabieĭ dăm peste cestiunea ovreilor; abia scăpaţĭ de cestiunea ovreilor dăm peste cestiunea căilor ferate, şi câte alte cestiunĭ precum acea a Arab-

www.dacoromanica.ro

Tabia nesfârşită încă, şi acum ne vine şi cestiunea Dunăreĭ.

Până când ? (aplause.) Trebue acéstă stare de lucruri să'şĭ aiba un sfârşit; trebue o dată să scim ce voesce cu noĭ Europa ! Suveranitatea ţĕreĭ nóstre este un adevĕr, saŭ numaĭ o minciună ? Avem noĭ raţiune de a fi, saŭ de a nu fi; daca avem, Europa ne va ajuta. Şi eŭ cred că ne va ajuta ; că chiar voind noĭ ea nu ne va permite să devenim un instrument al uneĭ politicĭ esclusivă, fie pentru Rusia, fie pentru Austria. Da, eŭ cred că Europa ne va susţine în hotărîrea nóstră de a fi o ţĕră de ordine, de progres, de pace, la porţile Orientuluĭ. Maĭ cred încă eŭ, ca cestiunea Dunăreĭ nu se póte, şi nu se va termina, chiar când comisiunea europeană ar primi propunerea Barrère. La Dunarea de secolĭ bĕtrâne aŭ fost luptele cele maĭ mari ale omenireĭ. Să ne luptăm, căcĭ aicĭ representăm nu numaĭ un interes român, dar şi un interes european. Şi chiar batuţĭ să fim, să ne aducem aminte cuvintele citate de D. P. Carp, ale marchizuluĭ de Brandeburg, şi noĭ să ţicem şi să credem că din óselele şi din sângele nostru vor nasce urmaşĭ carĭ vor redobêndi Dunărea-mumă, dar nu fără a ne blestema pe noĭ dacă vom da'o de bună voe.

Acum mĕ adreseţ însuşĭ D-luĭ prim-ministru. D-le Ion Brătiene, în acéstă

www.dacoromanica.ro

Camera, din nenorocire am mai rĕmas trei patru din generaţiunea bĕtrână, carĭ 40 de anĭ am lucrat, spre a aduce ţĕra nóstră unde ea se află astă-dĭ: după noĭ aŭ venit alţiĭ, carĭ aŭ continuat, maĭ tinerĭ, opera nóstra. Dar noĭ bĕtrâniĭ, aceĭ carĭ am început uniĭ a lucra la 1837, uniĭ la 1840, alţiĭ la 1848, noĭ nu putem, nu se cade să sfârşim viuéţa de cât cum am început'o. Nu trebue ca ultimul nostru act să dee o desmințire la lóte actele viueţeĭ nóstre trecute, consimţind la ştirbirea unuia din drepturile, unuia din intereseîe cele maĭ marĭ, şi póte celuĭ maĭ mare al Românieĭ! M'a făcut D. Stătescu şi pe mine solidar în perderea Bacarabieĭ; da, sunt solidar cu D. Ion Brătianu la acel act dureros, dar independent de voinţa nóstră; şi 'mĭ recunosc chiar greşalele mele. Nu este aicĭ timpul ca să le spun, cum şi ce fel sunt solidar împreună cu D. Brătianu. Dumneḑeŭ însă este martur că nicĭ D-luĭ, nicĭ eŭ nu am voit să dăm de bună voe acéstă părticică din pământul strămoşesc; dar astă-dĭ ar fi de o osîndă capitală, că aceiaşĭ ómenĭ, să'şĭ vadă figurând numele lor şi la supunerea Dunăreĭ uneĭ dominaţiunĭ strêine, orĭ-carĭ ar fi ea!

Eŭ nu maĭ sunt alăturĭ cu D-ta, D-le Brătiene; dar înţelegĭ fórte bine, că orĭ-care să fie resimţimentele mele, 'mĭ pare rĕŭ, că din puţiniĭ tovarăşĭ la luptele din juneţea nóstră câţĭ am

www.dacoromanica.ro

mai rêmas în viuĕţă, să vĕd pe unul puinduşĭ numele la un act care ar fi o adevĕrată nenorocire a patrieĭ nóstre.

Din vechia generaţiune am rêmas aşa de puţinĭ; eĭ bine, şi aceştĭ puţinĭ ce am maĭ rĕmas, sa murim cum am trăit în tinereţele nóstre, şi să dăm ultimul exemplu generaţiuneĭ viitóre, ultimul consiliŭ că. prima condiţiune de isbutire, sunt calităţile care le-am avut noĭ în tinereţe; patriotismul, energia, entusiasmul şi încredere în stela Românieĭ (aplause prelungite).

———

www.dacoromanica.ro